

دبیر وزیر خارجه آمریکا با اردوغان

حاشیه‌های تذکر پزشکيان به اتابک

به بهانه سالروز تولد ناصر حجازی

رهبر انقلاب درس‌ها و عبرت‌های
حادثه سوریه را تبیین کردند:

محصول اتاق فرمان مشترک

۲

رهنمود

گرداب کسری بودجه

عبدالناصر همتی، وزیر اقتصاد به دعوت مجمع تشخیص مصلحت نظام در جمع آنان حاضر شد و ضمن تاکید بر لزوم اصلاح شیوه حکمرانی اقتصادی، به صراحت اعلام کرد که کسری بودجه، مهم‌ترین مشکل حال حاضر اقتصاد ایران است به این بهانه سازندگی به بررسی دیدگاه‌های اقتصاددانان درباره ناترازی‌های مزمن پرداخته و سعی دارد به این سوال پاسخ دهد که وضعیت سیاست خارجی و تحریم‌های فزاینده چه تاثیری بر تداوم و حتی تشدید بحران‌های کشور خواهد داشت؟

وزیر امور اقتصادی و دارایی ریشه همه گرفتاری‌های اقتصاد کشور را «کسری بودجه» می‌داند. به نظر می‌رسد این موضع آقای وزیر را اکثریت اقتصاددانان جریان اصلی هم تایید می‌کنند؛ چنان‌که مسعود نیلی، حسن درگاهی، موسی غنی‌نژاد، محمدمهدی بهکیش، فرهاد نیلی و محمد طیبیان نیز کسری بودجه را بزرگ‌ترین مشکل حال حاضر اقتصاد ایران می‌دانند که ریشه خیلی از گرفتاری‌های دیگر است. کسری بودجه زمانی اتفاق می‌افتد که هزینه‌های جاری از میزان درآمد حاصل از عملیات استاندارد فراتر رود. راه‌حل هم همین است و کشوری که بخواهد کسری بودجه خود را اصلاح کند باید برخی از هزینه‌های خاص خود را کاهش و فعالیت‌های درآمدزای خود را افزایش دهد، یا از ترکیبی از این دو استفاده کند. | ادامه در صفحه ۶

سعید خوش‌بین
گروه اقتصاد

سرمقاله

فرصتی که از دست رفت

تاملی در وقایع سوریه و تغافل‌های بشار اسد

سیدحسین مرعشی
دبیرکل حزب کارگران سازندگی ایران

بعد از رحلت حافظ اسد به عنوان بنیانگذار حکومت بعث در سوریه، آقای بشار اسد، فرزند ایشان براساس رهنمودهای قبل از فوت حافظ اسد به‌عنوان رئیس‌جمهور مادام‌العمر سوریه توسط حزب انتخاب شد و در یک انتخابات سوری بیش از ۹۸ درصد آرا را هم به نام او ثبت کردند.

بشار اسد سه فرصت را از دست داد:

۱. نخستین فرصت از دست رفته این بود که لزومی نداشت جان‌شین بنیانگذار حکومت یعنی سوریه، مسیر پدر را در از بین بردن حقوق مردم و اعمال استبداد ادامه دهد. براساس تجربه و یافته‌های شخصی خود در ۴۵ سال گذشته جمهوری اسلامی می‌گویم که اساساً پست‌هایی مانند ریاست‌جمهوری، وزارت و استانداری، پست‌هایی هستند که افراد موفق و هوشمند می‌توانند از موقعیت‌شان یعنی ریاست بر امور کشور برای خدمت و ارتباط قوی و نیرومند با آحاد جامعه استفاده کنند. اما اسد ریاست‌جمهوری سوریه را به سکویی برای برقراری ارتباط صمیمانه و دوستانه با اکثریت مردم خودش تبدیل نکرد. البته با اقلیت مردم که اعضای حزب بعث و علویون سوریه بودند، ارتباط قوی‌ای داشت اما عامه مردم را مورد توجه خودش قرار نداده بود و این دقیقاً برخلاف روش عقلای عالم و به‌عنوان یک علوی، برخلاف مشی امام علی‌بن ابی‌طالب بود که در نامه‌شان به مالک اشتر بر حقوق مردم توصیه اکید داشتند. کسی که می‌توانست از فرصت ریاست‌جمهوری برای انسجام ملی، محبوبیت، آبادانی، توسعه و برقراری روابط مناسب با جهان عرب و کشورهای خاورمیانه، غربی و شرقی استفاده کند با ادامه مشی نامناسب پدر، وضعیت را بحرانی‌تر کرد. زیرا وقتی حافظ اسد یکسری رفتارها را انجام می‌داد، در واقع قصد داشت تا حکومت بعث را مستحکم کند. لذا طبیعی بود که تلفات و ضایعاتی داشته باشد. اما آقای بشار یک حکومت مستقر را تحویل گرفته بود و به‌عنوان یک نیروی جوان نسبت به پدرش، فرصت‌های بسیار مهم و تاریخی‌ای داشت تا بتواند خودش را سوریه به‌عنوان رهبری محبوب و موفق تثبیت کند.

۲. پس از شروع اعتراضات ۲۰۱۱ و قبل از آنکه نیروهای تکفیری در سوریه علیه دولت بشار اسد هجوم آورده و سوریه را تبدیل به صحنه خشونت و خونریزی کنند و همان زمان که اعتراضات هنوز جنبه مدنی داشت، آقای بشار اسد فرصت مهم دیگری در اختیار داشت تا بتواند با گفت‌وگو با معارضین و مخالفین، تعدیل مقداری از سیاست‌های حزب حاکم و مشارکت دادن سایر نحل‌های فکری، سیاسی و اجتماعی، همان کاری را انجام دهد که پادشاه مراکش کرد. پادشاه مراکش بعد از آغاز اعتراضاتی که در دنیا به‌عنوان بهار عربی مشهور شد و ما در جمهوری اسلامی آن را بیداری اسلامی می‌نامیم، بزرگان معارضین را دعوت کرد، با آنها به توافق رسید و به آنها ماموریت داد که قانون اساسی جدید را بنویسند. بنابراین قانون اساسی، فرمانده‌ای کل قوا و شریعت‌مداری در اختیار پادشاه ماند و حکومت و اداره کشور را قانون اساسی جدید در اختیار نمایندگان منتخب مردم در مجلس قرار داد. این اقدام پادشاه مراکش باعث شد که مراکش مطلقاً به صحنه خشونت و درگیری‌های مسلحانه تبدیل نشود.

| ادامه در صفحه ۲

ادامه سرمقاله

فرصتی که از دست رفت

لذا کشور نیز لطمه نخورد و اکنون هم براساس قانون اساسی جدید به خوبی اداره می‌شود. پس باید گفت که آغاز اعتراضات مردمی در سوریه و قبل از ظهور القاعده و داعش، فرصت تاریخی مهمی برای بشار داشت که می‌توانست سیاست‌هایش را با تعدیل و مشارکت دادن معارضین در مسیر درست قرار دهد اما از دست رفت.

پس از پایان درگیری‌های جنگ داخلی سوریه، هرچند که ضایعات غیرقابل باوری داشت و در آن حداقل ۵۰۰ هزار نفر کشته، شش‌ونیم میلیون نفر آواره شدند و عمده زیرساخت‌ها و زیربنای سوریه از بین رفت و شهرهای مهم به ویرانه تبدیل شدند اما بعد از این مرحله هم آقای اسد سومین فرصت را استفاده نکرد. فرصت این بود که پس از مسلط شدن به اوضاع و اینکه همه مخالفان خارجی اسد از جمله کشورهای مثل عربستان، امارات و ایالات متحده آمریکا در حمایت از مخالفان اسد به صحنه آمدند اما به هر حال هیچ‌کدام موفق به سرنگونی اسد نشدند. موقعیت بشار تثبیت و حتی به اتحادیه عرب نیز دوباره دعوت شد. در آن مقطع او می‌توانست به عنوان یک رئیس‌جمهور که توانسته نظامش را از بحران و جنگ داخلی - هرچند با ضایعات زیاد - عبور دهد، فرصتی بود تا بتواند باقی‌مانده مسائل را با مذاکره و دعوت به همکاری و ایجاد یک دولت ائتلافی، معارضین را مدیریت کند. نمونه این قبیل کارها در جهان عرب رفتار سلطان قابوس، پادشاه فقید عمان بعد از جنگ ظفار است. قابوس در ۵۵ سال پیش، وقتی با کمک پهلوی دوم و هواینروز ایران، توانست معارضین خود که بیشتر نیروهای کمونیست و وابسته به شوروی بودند را سرکوب کند، بعد از تسلطش بر اوضاع، کاری مهم انجام داد. او باقی‌ماندگان از جنگجویان ظفار را برای گفت‌وگو از زندان به کاخ پادشاهی دعوت و ۵ نفر از آنها را وارد دولت کرد. حتی آقای بن‌علوی که حدود ۴۵ سال وزیر خارجه سلطان قابوس بود، یکی از جنگجویان ظفار بود.

پس اسد هم می‌توانست به اتکای چنین تجربه‌ای و پیش از اینکه مجدداً آبیاز به استفاده از اسلحه توسط معارضین یا ارتش شود در یک اقدام کاملاً عاقلانه، سوریه را به سمت وحدت پیش ببرد و موقعیت خودش را تثبیت کند. متأسفانه همه این فرصت‌ها از دست رفت و امروز شاهد این هستیم که دومین حکومت بعث خاورمیانه (اولین حکومت بعث عراق بود) نیز به نقطه بد تاریخی خودش رسید. با یک راهپیمایی نیروهای معارض در سوریه ظرف کمتر از ۱۱ روز این نظام سقوط کرد.

امیدواریم صرف‌نظر از روش‌ها، منش‌ها و عقاید کسانی که می‌خواهند سوریه را کنترل کنند، اتفاقات بدی که در عراق پس از صدام و لیبی پس از قذافی اتفاق افتاد را در سوریه شاهد نباشیم. یک نیروی بتواند سوریه را کنترل کند. هرچند ممکن است سیاست‌های واپس‌گرایانه‌ای در آنجا اعمال شود که دوباره این کشور را برای یک قرن عقب بیندازد. این نتیجه بی‌توجهی به فرصت‌های تاریخی و افتادن در دام خودخواهی استبداد و خشونت است.

در مجموع می‌توان گفت که به طور منطقی، آینده چندان خوبی در انتظار سوریه نیست اما یک مقدار رگه‌هایی از یک نوع تدبیر در کار آنها دیده می‌شود که در مقایسه با طالبانی که در مرحله اول افغانستان را گرفتند، دیده نمی‌شود. اکنون در کشورهای نظیر سوریه و سایر کشورهای خاورمیانه وقتی قدرتی فائق می‌آید به دلیل ضعف زیرساخت‌های انسانی و اجتماعی بعید است که از این خیزش‌ها در چنین کشورهایی، نظام‌های مشارکتی بیرون بیاید. هرچند علاوه بر این، اسرائیل کینه‌توز و عنود هم در میدان حاضر است که این کار سوریه را بسیار سخت‌تر کرده است. امیدواریم که آوارگان برگردند و اگر حاکمیت هم مشارکتی نبود حداقل حقوق اجتماعی و حق زندگی مردم احیا شود. از جمله آوارگان جنگ ۲۰۱۱ بتوانند به خانه و زندگی‌شان برگردند و کشورهای عربی ثروتمند نیز در بازسازی و جبران یک‌سری خسارت‌ها کمک کنند. امیدی به اینکه در سوریه حکومتی مشارکتی اتفاق بیفتد، نیست همان‌طور که در مورد طالبان هم در دوره دوم حکومت بر افغانستان یک‌سری گمان می‌کردند که می‌توان طالبان را تحت تاثیر قرار داد تا سیستم حکومتی را باز کند، درحالی که همچنان گشایشی اتفاق نیفتاده و نخواهد افتاد. فقط باید آرزو کنیم که حقوق اجتماعی مردم مورد توجه هیات حاکمه جدید سوریه قرار بگیرد.

دوچالش اساسی

مسعود پزشکیان، رئیس‌جمهور در نمایشگاه ایران‌ساخت و دستاوردهای پژوهش: نظام آموزشی ما با دو چالش اساسی روبه‌رو است؛ اول، وجود تعداد زیادی دانشگاه بدون دانشجو که نشان‌دهنده نبود برنامه‌ریزی صحیح است و دوم، نداشتن مهارت کافی فارغ‌التحصیلان برای ورود به بازار کار. خروجی‌های فعلی در بسیاری از رشته‌ها بیش از نیاز بازار داخلی است و این امر به افزایش بیکاری در میان تحصیل‌کردگان منجر می‌شود.

سروصدای الکی

محمدباقر قالیباف، رئیس مجلس: در مصوبه‌ای با کمک دولت مشکل معلمان بازنشسته نیمه دوم ۱۴۰۰ حل شد و با پیگیری مجلس از امروز احکام متناسب‌سازی بازنشستگان صادر می‌شود. البته قطعاً مشکل سرایداران مدارس نیز حل خواهد شد. نباید در بودجه قانون‌گذاری جدید انجام نشود، مجلس جای تبلیغ و سروصدا کردن نیست.

تکذیب بودجه نیروهای مسلح

فاطمه مهاجرانی در گفت‌وگو با تسنیم: اینکه افزایش ۲۰۰ درصدی بودجه نیروهای مسلح به این معناست که میزان بودجه تعلق یافته به این نهادها نظامی نسبت به سال‌های گذشته حدوداً سه برابر می‌شود ابتدا این‌طور نیست؛ پیش‌تر بخشی از بودجه معمولاً با عنوان فرابودجه بوده است؛ کار سازمان برنامه و بودجه این بود که تمام منابع و مخارج را جمع کرد. بنابراین، این‌طور نیست که بودجه نیروهای مسلح دو یا چند برابر شده باشد.

رهبر انقلاب درس‌ها و عبرت‌های حادثه سوریه را تبیین کردند:

محصول افاق فرمان مشترک

رهبر معظم انقلاب اسلامی در دیدار هزاران نفر از قشرهای مردم، با «تبیین لایه‌های مختلف حوادث سوریه، ترسیم منطق حضور ایران در این کشور، تشریح روند آتی تحولات منطقه و بیان درس‌ها و عبرت‌های قضایای سوریه»، تأکید کردند: این حوادث محصول یک نقشه آمریکایی - صهیونیستی است و گسترده مقاومت با یافتن استحکام و انگیزه بیشتر در مقابل فشارها و جنایت‌ها به حول و قوه الهی همه منطقه را فرا خواهد گرفت.

آیت‌الله خامنه‌ای با اشاره به نقش آشکار یک دولت همسایه سوریه در حوادث این کشور، گفتند: با وجود این، قرآن متعددی وجود دارد که نشان می‌دهد توطئه‌گر، نقشه‌کش و ائتلاف فرمان اصلی، آمریکا و رژیم صهیونیستی هستند. ایشان رفتار صهیونیست‌ها و آمریکایی‌ها با رخدادهای اخیر سوریه را یکی از این قرآن خواندند و افزودند: اگر اینها نقشه‌کش حوادث سوریه نبوده‌اند چرا برخلاف دیگر کشورها ساکت نشسته‌اند و با بمباران صدها مرکز زیرساختی، فرودگاه، مراکز تحقیقاتی، مراکز تربیت دانشمندان و نقاط دیگر سوریه عملاً در حوادث جاری دخالت کردند؟

رهبر انقلاب با اشاره به اعلام رسمی آمریکا مبنی بر حمله به ۷۵ نقطه سوریه در یکی دو روز اول حوادث، گفتند: صهیونیست‌ها هم علاوه بر هدف قرار دادن صدها نقطه، سرزمین‌های سوریه را اشغال و تانک‌های خود را در دمشق نزدیک کردند و آمریکا که در حوادث مرزی بسیار کوچک‌تر در دیگر کشورها حساسیت فراوانی از خود نشان می‌دهد، نه فقط اعتراض نمی‌کند بلکه کمک هم کرده است. آیا این واقعات نشان‌دهنده دست آنها در حوادث سوریه نیست؟ آیت‌الله خامنه‌ای در تشریح یکی از قرآن دیگر دخالت آمریکا و رژیم صهیونیستی در قضایای سوریه، گفتند: در روزهای آخر قرار بود برخی کمک‌ها و امکانات برای مردم یک منطقه سوریه - به‌خصوص زینبیه - ارسال شود اما صهیونیست‌ها همه مسیرهای زمینی را مسدود کردند و هواپیماهای آمریکایی و رژیم صهیونی با پروازهای گسترده، نگذاشتند این کمک‌ها از راه هوا هم منتقل شود. اگر آنها صاحب قضیه نیستند و با قرار گرفتن در پشت سر فلان گروه تروریستی یا مسلح با سوریه نمی‌جنگند، چرا از کمک به مردم سوریه جلوگیری کردند؟

رهبر انقلاب اهداف مهاجمانی که از شمال و جنوب دنبال تصرف سرزمین‌های سوریه هستند را متفاوت خواندند و افزودند: در این میان آمریکا دنبال محکم کردن جای پای خود است اما زمان نشان خواهد داد که هیچ یک به اهداف خود نمی‌رسند و بدون شک مناطق تصرف شده سوریه به دست جوانان غیور سوری آزاد خواهد شد.

ایشان در ترسیم روند تحولات آتی منطقه با تأکید بر اینکه آمریکا به توفیق الهی به دست جبهه مقاومت از منطقه اخراج خواهد شد، گفتند: عوامل استکبار خیال می‌کنند، جبهه مقاومت بعد از سقوط دولت سوریه که طرفدار مقاومت بود، ضعیف شده است اما سخت در اشتباهند؛ چراکه اصولاً درک درستی از مقاومت و جبهه مقاومت ندارند. آیت‌الله خامنه‌ای مقاومت را نه یک سخت‌افزار قابل شکستن و فرو ریختن بلکه یک ایمان، تفکر، مکتب اعتقادی و تصمیم قلبی خواندند و افزودند: به همین علت، مقاومت با فشارها قوی‌تر می‌شود و انگیزه افراد و عناصر آن با دیدن خباثت‌ها، شدیدتر و دامنه آن گسترده‌تر خواهد شد. ایشان قوی‌تر شدن حزب‌الله، حماس، جهاد اسلامی و دیگر نیروهای فلسطینی را زیر بار فشارهای ۱۴ ماهه اخیر، نشانه این واقعیت برشمردند و افزودند: فشار مصیبت‌ها و از دست دادن سیدحسین نصرالله بسیار سنگین بود اما قدرت و مشت حزب‌الله محکم‌تر شد و دشمن هم با مشاهده این واقعیت به دنبال آتش‌بس آمد.

رهبر انقلاب با یادآوری جنایات بی‌سابقه رژیم آدمکش در غزه و شهادت اشخاص برجسته‌ای مانند یحیی سنوار، گفتند: دشمن خیال می‌کرد، مردم غزه زیر بمباران‌ها علیه حماس قیام می‌کنند اما برعکس شد و مردم بیشتر از قبل طرفدار حماس و جهاد اسلامی و بقیه گروه‌های

دیگر و مخالفت و وابستگی و تکراری آمریکا برای ملت‌ها یک عقیده بسیار مهم است و همین باور در ماه‌های اخیر باعث فرط‌ناری پر شور ملت‌های منطقه و به تعبیری ملت‌های جهان از فلسطین و ابراز تفرق از صهیونیست‌ها شد. آیت‌الله خامنه‌ای با اشاره به گذشت بیش از ۷۵ سال از غصب فلسطین، گفتند: این مساله باید در این مدت طولانی از یادها می‌رفت اما امروز ایستادگی ملت فلسطین و ملت‌های منطقه بر سر مساله فلسطین ۱۰ برابر بیشتر از زمان غصب این سرزمین است و باور مشترک ملت‌ها به مقاومت، این شعله را افزون‌تر کرده است. ایشان همسویی با رژیم صهیونیستی را خط قرمز ملت‌ها دانستند و افزودند: صهیونیست‌ها و همدستانشان با نند؛ براساس سنت الهی، جنایت پیروزی نمی‌آورد و امروز این سنت الهی و تجربه تاریخی در غزه و ساحل غربی رود اردن و لبنان در حال تکرار است.

رهبر انقلاب با اشاره به حضور ایران در سوریه در سال‌های قبل، گفتند: نکته‌ای که اغلب به‌خصوص جوانان از آن بی‌اطلاعند این است که قبل از کمک ما به دولت سوریه، یعنی در مقطع حساس دفاع مقدس و در شرایطی که همه به نفع صدام و علیه ما کار می‌کردند، دولت سوریه با کمکی حیاتی به ایران و در حرکتی بزرگ و تعیین‌کننده، خط لوله انتقال نفت از عراق به مدیترانه را مسدود و صدام را از درآمد آن محروم کرد. ایشان علت دیگر حضور جوانان و برخی فرماندهان ایرانی در سوریه و عراق را مقابله با فتنه داعش خواندند و افزودند: داعش بمب نامنی بود و آنها به دنبال نامن کردن سوریه، عراق سپس حضور در ایران و نامن کردن کشور ما به عنوان هدف اصلی و نهایی بودند.

آیت‌الله خامنه‌ای جلوه‌گری از سربایت نامنی به ایران را علت مهم عزم جمهوری اسلامی برای مقابله با داعش برشمردند و خاطر نشان کردند: مسئولان ما خیلی زود متوجه شدند که اگر جلوی داعش گرفته نشود، نامنی سراسر ایران را فرا خواهد گرفت، همچنان که نمونه‌هایی از فجایع تروریستی آنها را مردم در حوادث مجلس، حرم شاهچراغ و کرمان مشاهده کردند. رهبر انقلاب با اشاره به فرمایشی از امیرالمومنین که نباید گذاشت دشمن به خانه برسد چرا که ملتی که در خانه خود با دشمن درگیر شود ذلیل می‌شود، گفتند: بر این اساس بود که نیروهای ما و سردار شهید سلیمانی و همکاران او به عراق و سوریه رفتند و با سازماندهی و مسلح کردن جوانان آن کشورها در مقابل داعش ایستادند و کمر آن را شکستند. ایشان با اشاره به هدف داعش برای تخریب اعتاب و اماکن مقدسه در کربلا، نجف، کازمین و دمشق مشابه اقدام آنها در انهدام گنبد حرم مطهر سامرا، گفتند: در مقابل دشمنی آنها با اعتاب مقدسه، معلوم بود که جوانان مومن، غیور و محب اهل‌بیت اجازه تعرض نمی‌دهند و بی‌تفاوت

نمی‌مانند. آیت‌الله خامنه‌ای، حضور نظار نظامی جمهوری اسلامی در سوریه و عراق را حضوری «مستشاری» یعنی تشکیل قرارگاه‌های مرکزی، تعیین راهبردها و تاکتیک‌ها، حضور در میدان جنگ در مواقع ضروری و از همه مهم‌تر بسیج جوانان آن مناطق خواندند و افزودند: حضور ما در سوریه و عراق به معنی اعزام لشکرهایی از ارتش و سپاه برای جنگیدن به جای ارتش آنها نبود؛ چراکه این کار، نه منطقی است و نه افکار عمومی آن را قبول می‌کند.

ایشان، آموزش، سازماندهی و مسلح کردن گروهی چند هزار نفره از جوانان سوری برای مقابله با داعش به دست شهید سلیمانی را از اقدامات برجسته آن سردار سرفراز خواندند و با اظهار تأسف از انحلال آن گروه با تصمیم مسئولان نظامی سوری پس از چند سال، گفتند: بعد از خاموش شدن فتنه داعش، نیروهای ما عمدتاً از سوریه بازگشتند.

آیت‌الله خامنه‌ای با تأکید بر اینکه جنگ اصلی باید به وسیله ارتش سوریه انجام می‌شود، افزودند: در کنار ارتش نیروهای بسیجی دیگر کشورها امکان جنگ دارند اما اگر ارتش، ضعف و بی‌همنی نشان دهد، کاری از نیروهای بسیجی بر نمی‌آید که متأسفانه همین اتفاق در سوریه رخ داد.

ایشان افزودند: البته لازم‌ه حضور در هر نقطه‌ای، همراهی و موافقت دولت آنجاست، همان‌طور که در عراق و سوریه به درخواست دولت‌های آنها حاضر شدیم و اگر درخواستی نکنند، راه بسته است و امکان کمک نخواهد بود. آیت‌الله خامنه‌ای گفتند: وضعیت و مصائب کنونی سوریه نتیجه ضعف و کاهش روح مقاومت و ایستادگی است که ارتش سوریه از خود نشان داد. رهبر انقلاب با مقایسه ضعف ارتش سوریه با روحیه بالای مسئولان ارشد نیروهای مسلح ایران و اصرار آنها برای کسب اجازه حضور در میدان و کمک به مقاومت، گفتند: امروز ملت ایران به ارتش و سپاه خود افتخار و مباهات می‌کند. البته در دوران طاعون ارتش به قدری ضعیف بود که در مقابل تهاجم خارجی ایستادگی نکرد و در جنگ دوم، دشمن تا تهران پیشروی و آن را تصرف کرد.

آیت‌الله خامنه‌ای در بیان چند نکته درخصوص حوادث سوریه و جبهه مقاومت گفتند: همه بدانند قضایا اینگونه باقی نخواهد ماند که گروهی بیایند در دمشق و به خانه‌های مردم تعرض کنند و رژیم صهیونی هم با بمباران و توطئه و تانک پیشروی کند.

رهبر انقلاب اسلامی تأکید کردند: قطعاً جوانان غیور سوری به پا خواهند خاست و با ایستادگی و حتی دادن تلفات به این وضع فائق خواهند آمد، همچنان که جوانان غیور عراق پس از اشغال آن به دست آمریکا با کمک و سازماندهی و فرماندهی شهید عزیز ما توانستند دشمن را از خانه و خیابان‌های خود بیرون کنند. البته این کار در سوریه ممکن است زمان طولانی ببرد اما نتیجه، حتمی و قطعی است.

آیت‌الله خامنه‌ای افزودند: در ۴۶ سال پس از انقلاب، حوادث بزرگ و سختی را پشت سر گذاشته‌ایم، همچنان که روزی هواپیماهای صدام فرودگاه تهران را بمباران و در دل مردم ترس ایجاد می‌کردند اما در مقابل همه حوادث گوناگون و تلخ، جمهوری اسلامی حتی یک لحظه دچار انفعال نشد. رهبر انقلاب خطر انفعال را گاهی از خود حادتر بیشتر دانستند و گفتند: از مومن نباید انفعال سر بزند و دچار این احساس شود که کاری از او ساخته نیست و باید تسلیم شود. ایشان با اشاره به عده‌ای که کارشان خالی کردن دل مردم و ترساندن آنهاست، گفتند: برخی در خارج از کشور و با رسانه‌های فارسی‌زبان این کار را می‌کنند که جور دیگری باید با آنها برخورد کرد اما در داخل کسی نباید این کار را بکند و اگر کسی در تحلیل یا بیان خود به‌گونه‌ای سخن بگوید که معنای آن خالی کردن دل مردم باشد، جرم است و باید با آن برخورد شود.

آیت‌الله خامنه‌ای در پایان سخنان‌شان، ملت ایران را آماده به کار خواندند و تأکید کردند: به توفیق الهی، ریشه صهیونیسم و عوامل خبیث غربی در این منطقه کنده خواهد شد.

دیدگاه: گزارش خارجی

بایرو نخست‌وزیر فرانسه شد

با انتخاب گزینه راست میانه رو بحران سیاسی در پاریس پایان می‌یابد؟

فرانسوا بایرو، رهبر حزب «مودم» از جناح میانه‌رو که ۷۳ سال دارد و به عنوان یکی از گزینه‌های اصلی برای این سمت مطرح شده بود توسط امانوئل ماکرون، رئیس‌جمهوری فرانسه به عنوان نخست‌وزیر این کشور منصوب شد. انتصاب بایرو از چند روز پیش قطعی به نظر می‌رسید اما از آنجا که اعلام نام نخست‌وزیر از روز پنج‌شنبه به جمعه افتاده بود و ماکرون بامداد جمعه نیز ظاهراً گفت‌وگویی طولانی و پرتش با او داشت، برخی رسانه‌ها گمانه‌زنی درباره شخصیت‌های سیاسی دیگری را آغاز کرده بودند. رئیس‌جمهوری فرانسه جمعه ۱۳ دسامبر (۲۳ آذر) انتصاب متحد دیرینه خود را به طور رسمی در کاخ الیزه برای صدارت در مانتینون، کاخ نخست‌وزیری تأیید کرد. طبق اعلامیه منتشر شده کاخ الیزه، بایرو اکنون «مسئول تشکیل دولت» شده است. او چهارمین نخست‌وزیر از زمان انتخاب مجدد امانوئل ماکرون در آوریل ۲۰۲۲ است.

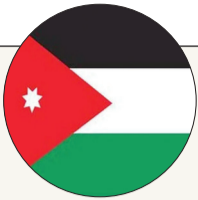
فرانسوا بایرو، رهبر سرشناس حزب مودم که سال‌ها سومین حزب در سپهر سیاسی فرانسه بود، تا پیش از این در سمت شهردار شهر «پو» در جنوب فرانسه مشغول کار بود. او جانشین میشل بارنیه شد که با رای عدم اعتماد توسط اکثریت نمایندگان مجلس ملی برکنار شد. بارنیه تلاش کرده بود، بودجه تأمین اجتماعی را با استفاده از ماده ۴۹-۳ قانون اساسی به تصویب برساند. بایرو، اولین هم‌پیمان رئیس‌جمهور و چهره‌های برجسته از جریان میانه‌رو، ماموریت دشواری در پیش دارد: نخست تشکیل دولتی که بتواند در برابر تهدید استیضاح مجلس ملی که فاقد اکثریت است، دوام بیاورد و بعد تصویب بودجه‌ای که فرانسه هنوز برای سال ۲۰۲۵ از آن محروم است. رهبر جنبش دموکراتیک (مودم) در بین سیاستمداران فرانسه از محبوبیت نسبی برخوردار است حتی در میان برخی از نمایندگان جناح راست افراطی حزب اجتماع ملی اما هنوز حمایت کامل اعضای دیگر احزاب را به دست نیاورده است.

ژوردن بارلاد، رئیس حزب اجتماع ملی از جناح راست افراطی پیش از اعلام نام نخست‌وزیر گفته بود: «خطوط قرمز ما همچنان پابرجاست» و منظورش بودجه بود. او افزود: «حالا توپ در زمین فرانسوا بایرو است». اما کمی بعد از اعلام نام نخست‌وزیر گفته بود: اعلام کرد که «هیچ استیضاحی به صورت پیش‌فرض» علیه نخست‌وزیر جدید انجام نخواهد شد.

با این حال، فرانسوا روفن از گروه چپ‌گرای جبهه مردمی جدید گفت: «این استیضاح قطعی خواهد بود مگر اینکه یک تحول غیرمنتظره رخ دهد». فابین روسل از حزب کمونیست فرانسه نیز در پلنفرم ایکس نوشت: «انتصاب فرانسوا بایرو خبر بدی است». حزب چپ افراطی «فرانسه تسلیم‌ناپذیر» اعلام کرده که قصد دارد، رای عدم اعتماد علیه انتخاب جدید ماکرون ارائه کند. امانوئل ماکرون در تابستان گذشته مجلس ملی را منحل و انتخابات زودهنگام برگزار کرد.

پارلمان کنونی که نتیجه آن انتخابات است بدون اکثریت مشخص به سه بلوک مجزا تقسیم شده است؛ امری که در تاریخ سیاسی معاصر فرانسه کم‌پیشینه است. در این راستا، برخی از تحلیلگران حوزه اروپا اعتقاد دارند که انتخاب بایرو هم نمی‌تواند وضعیت بحرانی پاریس را ترمیم کند ولی از سوی دیگر برخی از جناح‌های نزدیک الیزه بر این عقیده هستند که انتخاب وی می‌تواند به هر ترتیب اوضاع و احوال داخلی فرانسه را تا حدود زیادی سروسامان دهد. عده‌ای دیگر هم فکر می‌کنند که بایرو باید بسیار مراقب وضعیت کنونی سیاسی فرانسه باشد و به‌گونه‌ای روی پرتگاه حرکت خواهد کرد.

یورونیوز

اردن میزبان نشست سوریه

نشست مشترک وزرای خارجه عربی و غیرعربی درباره سوریه در بندر عقبه اردن برگزار می‌شود. وزارت خارجه اردن در بیانیه‌ای اعلام کرد که نشست مشترک وزرای خارجه عربی و غیرعربی درباره سوریه با حضور وزرای خارجه اردن، عربستان، عراق، لبنان، مصر، اسرئیل، بحرین، قطر، آمریکا، ترکیه، دبیرکل اتحادیه عرب، مسئول سیاست خارجی اتحادیه اروپا و فرستاده سازمان ملل در سوریه در بندر عقبه اردن برگزار می‌شود.

ایران نظارت بیشتر را نمی‌پذیرد

کاظم غریب‌آبادی، معاون حقوقی و بین‌الملل وزارت خارجه: ایران متعهد به تعهدات پادمانی خویش است و مادامی که تحریم‌های ظالمانه برقرار باشند، نظارت‌های بیشتری که فراتر از تعهدات مقرر خود است را نمی‌پذیرد. از این‌رو، رافائل گروسی می‌تواند چنانچه در فرآیند راستی‌آزمایی انحراف مواد هسته‌ای را مشاهده کرد، آن را مستنداً گزارش کند، نه اینکه حدس و گمان‌های خود را رسانه‌ای نماید.

هر چیزی ممکن است!

دونالد ترامپ در مصاحبه‌ای با مجله تایم همزمان با انتخاب وی به‌عنوان شخصیت سال این مجله آمریکایی در پاسخ به سؤالی درباره احتمال جنگ با ایران در دوره بعدی ریاست‌جمهوری‌اش گفت: «هر چیزی ممکن است، اتفاق بیفتد. اوضاع در شرایطی است که بسیار دگرگونی‌پذیر است». او معتقد است که خطرناک‌ترین تحول فعلی پرتاب موشک‌های اوکراین به داخل خاک روسیه بوده و آن را عمل تشدیدکننده تنش توصیف کرد.

هماهنگی در آنکارا

وزیر خارجه آمریکا در دیدار با اردوغان، خواهان هماهنگی دو طرف در سوریه و پرهیز از هر گونه درگیری اضافی در این کشور شد

گروه بین‌الملل: تحولات سوریه و سقوط حزب بعث در این کشور که به کناره‌گیری بشار اسد از قدرت منجر شد به تعبیر بسیاری از تحلیلگران حوزه خاورمیانه و ناظران بین‌المللی یک دگرگونی با پس‌لرزه‌های قوی خواهد بود که هم داخل سوریه و هم خارج این کشور را می‌تواند، آرام‌آرام دستخوش تغییر کند. در این راستا ترکیه به عنوان بازیگر محوری که از سال‌ها قبل به دنبال سلطه بر خاک سوریه بود به دنبال آن است تا به هر ترتیب که شده حالا بتواند آنچه را آرزو داشت در شام پیش ببرد و منافع کلان خود را در حوزه سیاسی و اقتصادی کسب کند. در این راستا اما باید متوجه بود که به غیر از ترکیه، بازیگران دیگری هم در سوریه حضور داشتند و باعث شدند که تحریرالشام و سایر جریان‌های مسلح سوریه بر دمشق مسلط شوند و یکی از محوری‌ترین آنها بدون‌شک ایالات‌متحده است.

بر همین اساس، حالا که غبار خروج بشار اسد از سوریه فرونشسته است، دولت بایدن و تیم او در واپسین روزهایی که در کاخ سفید هستند، سعی می‌کنند پرونده سوریه را براساس آنچه که نقطه‌گذاری کرده‌اند پیش ببرند و در نهایت آن را به ترامپ و جمهوری خواهان بسپارند. در این راستا، آنتونی بلینکن، وزیر خارجه آمریکا (پنج‌شنبه) وارد آنکارا شد و با هاگان فیدان، وزیر خارجه ترکیه دیدار و گفت‌وگو کرد. فیدان با بیان اینکه درباره وضعیت سوریه و غزه با بلینکن صحبت کرده، گفت: ما درباره نقش احتمالی ترکیه و آمریکا در آینده سوریه گفت‌وگو کردیم. ما به دنبال تحقق صلح و ثبات در سوریه و محور گروهای تروریستی در منطقه هستیم. به گزارش ایسنا، وزیر خارجه آمریکا نیز در کنفرانس مطبوعاتی مشترک با فیدان گفت: با همتای ترکیه‌ای درباره لزوم ادامه تلاش‌ها برای مهار داعش و مساله سوریه و فرصتی که اکنون مقابل ما و ملت سوریه برای بازسازی این کشور وجود دارد، صحبت کردیم. ما به دولتی نیاز داریم که ثبات را تقویت کند و سلاح شیمیایی را از بین ببرد و تهدیدی برای همسایگان سوریه نباشد. ما خواهان دولتی در سوریه هستیم که شامل همه باشد؛ چراکه سوریه بعد از سال‌ها دیکتاتوری و انزوا به حمایت بین‌المللی نیاز دارد.

بلینکن همچنین اعلام کرد که ما طی دو هفته گذشته شاهد اشاره‌های مثبتی درباره امکان رسیدن به توافق آتش‌بس در غزه بودیم و تأکید کردیم که حماس باید توافق آتش‌بس در غزه را برای پایان دادن به وضعیت کنونی قبول کند.

از سوی دیگر، وزیر خارجه ایالات‌متحده با رجب طیب اردوغان، رئیس‌جمهوری ترکیه هم دیدار کرد. براساس گزارش منتشر شده از سوی آنا‌تولی، این دیدار در فرودگاه بین‌المللی اسن بوگا در آنکارا و بدون حضور خبرنگاران انجام شد و در این دیدار هاگان فیدان وزیر خارجه ترکیه، فخرالدین التون رئیس اداره ارتباطات ریاست‌جمهوری و عاکف چاغاتای قلیچ مشاور ارشد رئیس‌جمهور این کشور نیز حضور داشتند. براساس گزارش الجزیره، بلینکن در این دیدار بر لزوم تضمین قدرت ائتلاف بین‌المللی ضد داعش برای ادامه ماموریت خود تأکید کرد و خواهان جلوگیری و اجتناب از وقوع هرگونه درگیری جدید در سوریه شد.

همچنین وزارت خارجه آمریکا اعلام کرد که بلینکن با اردوغان درباره آخرین تحولات سوریه و حمایت از روند انتقال سیاسی با رهبری خود سوریه صحبت کرده است. وزیر خارجه ایالات‌متحده بر اهمیت احترام تمام طرف‌های سوریه به حقوق بشر و حمایت از غیرنظامیان از جمله اقلیت‌ها و

اهمیت تسهیل ورود کمک‌های بشردوستانه تأکید کرد و حمایت از آوارگان سوری را خواستار شد.

اردوغان نیز در این دیدار تأکید کرد که ترکیه از همان آغاز از حفظ تمامیت ارضی و وحدت سوریه حمایت کرد. ما تدابیر لازم را برای امنیت ملی خود علیه حزب کارگران کردستان (پ.ک.ک) و داعش در سوریه اتخاذ خواهیم کرد. وی افزود: ترکیه به عنوان تنها کشور ناتو که رو در رو با داعش جنگید، نمی‌گذارد گروه پ.ک.ک و شاخه‌های آن وضعیت سوریه را به فرصت تبدیل کنند. اردوغان گفت: ما هرگز اجازه ایجاد هرگونه ضعیفی در جنگ علیه داعش را نخواهیم داد. جامعه بین‌المللی باید با هم برای احیا و بازسازی موسسات سوریه تلاش کنند. همچنین دو طرف درباره لزوم امضای توافق آتش‌بس در غزه صحبت کردند. در این راستا، آنتونی بلینکن گفت که با اردوغان درباره امنیت منطقه‌ای و انتقال سیاسی در سوریه صحبت کرده است و از سوی دیگر اعلام کرد که روند انتقالی باید با رهبری سوریه و شامل تمام سوری‌ها باشد.

کردهای سوریه و پرونده غزه

با نگاهی به محتوای دیدار اردوغان و بلینکن می‌توان دو خروجی از این ملاقات را مدنظر قرار داد.

نخست اینکه وزیر خارجه ایالات‌متحده به‌رغم آنکه درصدی است، نوعی از هماهنگی با ترکیه به عنوان تنها عضو مسلمان ناتو را به تصویر بکشد اما در کل به دنبال آن است تا بتواند به اردوغان و تیم وی بفهماند که ترکیه نباید به صورت غیرمستقیم و با حمایت از گروه‌های مسلح حاکم بر سوریه، اقدامی علیه کردهای مستقر در نواحی شمالی انجام دهد و آنها را از بین ببرد. این موضوع از این نظر برای واشنگتن و تیم بایدن و حتی تیم ترامپ مهم است که آنها طی دهه‌های گذشته کردهای عراق و سوریه را به دلیل همسویی با واشنگتن و اروپا، یک محور مهم و شریک استراتژیک در منطقه می‌دانند. ایالات‌متحده کردهای عراق و سوریه را علیه داعش آموزش داد و تسلیح کرد و در این راستا از آنها به عنوان یک مولفه بسیار مهم در منطقه نام می‌برد اما از این موضوع ترس دارد که اردوغان حالا برای آنکه بر مخالفان داخلی خود چیره شود، کردهای سوریه را به وسیله جریان‌هایی مانند تحریرالشام و ... مورد هدف قرار

دهد؛ این درحالی است که سه‌شنبه گذشته پنتاگون اعلام کرد که نیروهای دموکراتیک سوریه (قصد) از منبج که سال‌ها در دست کردهای سوریه بوده و در آنجا با داعش مقابله کرده‌اند، خارج شده است.

اما مساله دوم که نباید از آن غافل شد و به نوعی در دستور کار تیم سیاسی - امنیتی بایدن قرار گرفته، آتش‌بس در غزه است. اینکه بلینکن قبل از ترکیه به اردن سفر می‌کند و در آنجا مواضع خود را در مورد سوریه و آینده آن و حتی کردهای این کشور اعلام می‌کند سپس به موازات آن جیک سالیوان، مشاور امنیت ملی آمریکا هم به اسرئیل می‌رود با نتانیاهو دیدار کند، نشان می‌دهد که کاخ سفید در این روزها به شدت بر اتمام جنگ در غزه و توافق میان حماس و اسرئیل تأکید دارد. تصاویر منتشر شده از دفتر نتانیاهو نشان می‌دهد که مقامات نظامی اسرئیل از جمله رونن بار رئیس شین بت و دیوید بارنیا رئیس موساد در این دیدار حضور دارند و همین موضوع گویای آن است که آمریکا در پرونده غزه مجدداً فعال شده است.

سالیوان در سخنانی گفت که دستیابی به توافق در غزه به منظور آزادی گروگان‌ها به یک ضرورت تبدیل شده و معتقدم که ما به این توافق نزدیک شده‌ایم و هدف من این است که بتوانم در این ماه توافق را نهایی کنم. این مقام آمریکایی مدعی شد که حذف برخی مقامات حماس به پیشبرد مذاکرات آتش‌بس کمک کرده و موضع این جنبش پس از آتش‌بس با لبنان نیز دستخوش تغییراتی شده اما او اعتقاد دارد که همچنان دستیابی به توافق آتش‌بس قطعی نیست. مشاور امنیت ملی آمریکا در ادامه تأکید کرد که فشارها برای آتش‌بس در غزه و توافق آزادسازی گروگان‌ها به عادی‌سازی روابط با عربستان مرتبط نیست. او همچنین درباره حملات اسرئیل به سوریه گفت که اقدام اسرئیل در ورود به منطقه حائل سوریه منطقی و با حق دفاع از خود سازگار است اما انتظار داریم که اشغال منطقه حائل در سوریه توسط اسرئیل موقتی باشد. این درحالی است که منابع خبری اعلام کرده‌اند، سالیوان پس از سفر به اسرئیل برای رایزنی در مورد توافق آتش‌بس در غزه به قطر و مصر سفر خواهد کرد. حال باید دید که هماهنگی‌های آمریکا با ترکیه بر سر سوریه و با اسرئیل بر سر توافق آتش‌بس غزه به کجا می‌انجامد.

یاد

شیفته ریاضیات و باله

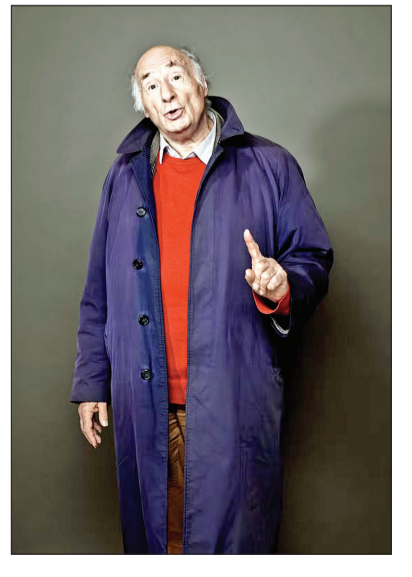
ژاک روبو شاعر و نویسنده فرانسوی درگذشت

ژاک روبو، شاعر، نویسنده و ریاضی‌دان فرانسوی که به عنوان یک شخصیت کلیدی ادبیات معاصر فرانسوی تثبیت شده بود، در ۹۲ سالگی درگذشت. انتشارات گالیما اعلام کرد، ژاک روبو صبح پنجشنبه از دنیا رفت. او برنده جایزه گنکور برای شعر در سال ۲۰۲۱ بود و مجموعه‌ای غنی و منحصر به فرد از خود به جای گذاشته که در سراسر جهان منتشر شده است.

این شاعر در آخرین مجموعه مهم خود که سال ۲۰۲۱ با عنوان «اسقوط، پرش و دیگر شعرهای ساده» منتشر شد، سرورده بود: «۸۷ سال در حال محو شدن / نادقیق / سال‌های زندگی من منزلق جلو می‌روند».

ژاک روبو که شعر را «زبان زبان» می‌دانست ۵ دسامبر در نودودومین سالگرد تولدش درگذشت و به دیگر شاعر بزرگ پاریس، ژاک ردا، که دو ماه پیش از دنیا رفت، پیوست. او کارنامه‌ای پریر و منحصر به فردی از خود به جای گذاشت که ترکیبی از شعر، مقاله، ترجمه، نثر و کتاب برای جوانان بود. کتابی از روبو توسط آکادمی فرانسه در سال ۲۰۰۸ با جایزه بزرگ ادبی پل موران تجلیل شد و کتاب «اسقوط، پرش و دیگر شعرهای ساده» که گنکور سال ۲۰۲۱ را دریافت کرد. روبو دو علاقه اساسی در زندگی داشت: ریاضیات (که تدریس می‌کرد) و شیفته باله بود. او پسر یک معلم بود و ۵ دسامبر ۱۹۳۲ در کالور متولد شد و اولین مجموعه شعرش را وقتی منتشر کرد که تنها ۱۲ سال داشت. این مجموعه مورد توجه لویی آراگون قرار گرفت و او را تشویق کرد. سپس راهی پاریس شد و علاقه‌مند به اشکال ثابت شعر (غزل و...) و فارغ‌التحصیل زبان انگلیسی، ناگهان تغییر مسیر داد و به ریاضیات روی آورد. روبو سال ۱۹۶۶ به توصیه دوستش ریموند کوئو به گروه تحقیقاتی ادبیات تجربی پیوست و گلچین وسیعی از شعرهای باله را منتشر کرد که اکنون به عنوان یک اثر کلاسیک در نظر گرفته می‌شود.

به ندرت پیش می‌آید نویسنده‌ای با هم‌تایان خود هم‌کاری کند تا آثاری گروهی دو نفره یا سه نفره خلق کنند اما روبو همراه دوستش ژرژ پسرک، اکتاو پاز مکزیک، ادواردو سانگوینتی و چارلز تاملینسون برای آهنگ‌سازی ترانه‌های اپرایی همکاری کرد. سپس با فلورانس دیلی یک حلقه برای نثر ایجاد کرد. او پس از آن سه‌گانه «هورتس روبرو شده»، «هورتس در تبعید» را در قالب یک پروژه رمان‌نویسی گسترده در قالب یک سه‌گانه، که در سال ۱۹۹۰ تکمیل شد، خلق کرد و در همان زمان در اقدامی بلندپروازانه‌تر با الهام از سبک زندگی‌نامه «آتش‌سوزی بزرگ لندن» را در ۵ جلد جمع‌آوری کرد که با حدود ۲۰۰۰ صفحه سال ۲۰۰۹ منتشر شد. مجموعه دیگری از روبو که در خاطره‌ها باقی خواهد ماند، سرود پر جنب و جوش و بودلری او برای پاریس است: «شکل شهر، افسوس، سریع‌تر از قلب انسان‌ها تغییر می‌کند» که سال ۱۹۹۹ منتشر شد. شعرهای روبو به خاطر ساختار پیچیده و کاوش عمیق در وضعیت انسانی شناخته می‌شوند و خوانندگان را به تعامل با زیبایی و چالش‌های بیان شعری مدرن دعوت می‌کنند. اشعار او اغلب به بررسی طبیعت نوشتن و نقش شاعر می‌پردازند و بازتاب‌های شخصی را با جست‌وجوهای فلسفی وسیع‌تر در هم می‌آمیزند.

عشق در بحران

بیونگ-چول هان در احتضار اروس به ضرورت باز تعریف عشق در دنیای معاصر می‌پردازد

میثم غضنفری
روزنامه‌نگار

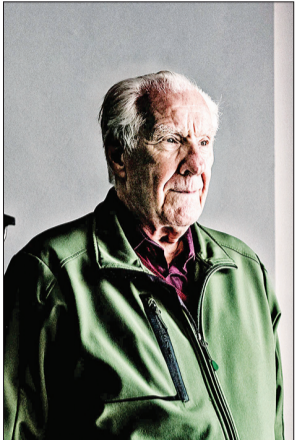
«کتاب احتضار اروس (The Agony of Eros) اثری است به غایت جذاب، مشخصاً به سبب ترکیب بعیدش از جدیت فلسفی و شمار فراوانی از منابع گسترده... این کتاب به رغم حجم کمش، پربار و ارزنده است. همان قدر که در ستایش از دیگری سر از پا نمی‌شناسد در نقدش از خودشیفتگی افسرده‌کننده، بی‌رمقی و فردگرایی سوژه مدرن ذره‌ای پا پس نمی‌کشد.»

این توصیف آلن بدیو از کتاب «احتضار اروس» نوشته بیونگ-چول هان است. در گزارش بدیو از کتاب، بیونگ-چول هان با بیانی هشدار، از خطر فروپاشی تجربه عمیق و اصیل عشق سخن می‌گوید. به نظر هان، عشق یا در حال مردن است یا شدیداً بیمار. این بحران را نمی‌توان به سادگی به کمبود شریک عاطفی یا مشکلات فردی مربوط دانست. در عوض، هان به عوامل ساختاری و سیستمی اشاره می‌کند که عشق را به نحوی فزاینده تهدید می‌کنند.

فردگرایی معاصر، ارزش‌گذاری بی‌اندازه بازار بر تمام ابعاد زندگی و حاکمیت منفعت مالی بر رفتارهای انسانی از جمله عوامل اصلی این بحران هستند. در جامعه‌ای که همه چیز به کالا تبدیل شده و روابط انسانی نیز از این قاعده مستثنا نیستند، عشق به‌سادگی به یک معامله مناسب با یک توافق خوشایند بین دو فرد تقلیل می‌یابد. به زعم بدیو، هان این تعریف سطحی از عشق را رد می‌کند و به دنبال تعریفی بنیادین‌تر است. هان به این نتیجه می‌رسد که عشق نه تنها برای وجود انسانی ضروری است بلکه برای تفکر و اندیشیدن نیز حیاتی است. اگر عشق بمرید، تفکر نیز خواهد مرد. این مقدمه به‌طور کامل، خواننده را به تأمل در مورد وضعیت عشق در دنیای معاصر و ضرورت بازتعریف آن وادار می‌کند. بدیو به نوعی اعلام هشدار می‌دهد که باید عشق را از نو اختراع کنیم و آن را از چنگال فردگرایی و مصرف‌گرایی رها سازیم تا بتوانیم به تجربه‌های عمیق و معنایی از عشق دست یابیم. از نظر بدیو یکی از سوالات مهمی که این کتاب مطرح می‌کند این است: «آیا تنها راه مقابله با نگرش مصرف‌گرایانه و قراردادی به «دیگری»، نابودی کامل خود برای ملاقات با دیگری است؟ آیا برای مقابله با لذت‌های مکرر و خودخواهانه باید به سلبیت مطلق روی آورد؟ تصور فداکاری عاشقانه - ناپدید شدن خود در دیگری - سابقه طولانی و درخشانی دارد مانند عشق عرفانی به خدا در اشعار یوهان صلیبی. اما پس از مرگ خدا، آیا هنوز نیاز به ادامه این مسیر است؟ ای بسا که این مرحله از سفر به قدر کفایت طول کشیده است. ممکن است راه دیگری پیش روی ما باشد، راهی در راستای جهانی که با دوی عشق آغاز می‌شود. این جهان - که بنیادش بر «ما دو نفر» تکیه استوار است - نه به من تعلق دارد و نه به دیگری بلکه برای همه وجود دارد.» بدیو این کتاب برجسته و تجربه‌فکری در خور توجه را یکی از بهترین راه‌ها برای آگاهی یافتن از مهم‌ترین مبارزات عصر ما می‌داند: دفاع و بازآفرینی عشق.

فروپاشی عشق در مدرنیته - سایه سنگین خودمحوری و زوال «دیگری»

هان کتاب خود را با بررسی بحران عشق در دنیای مدرن آغاز می‌کند. «در سال‌های اخیر اعلام شده که عشق به پایان خود رسیده است. ادعا بر این است که عشق به سبب آزادی بی‌پایان انتخاب، وفور گزینه‌ها و اجبار بی‌امان به کمال مطلوب، دارد از نفس می‌افتد.» اما از نظر هان «بحران عشق بیشتر از آن‌که ملموس از فراوانی دیگران باشد، زاینده فرسایش دیگری است... و نتیجه منطقی‌اش خودشیفته‌سازی هر دم افزون خود است». او به جای بحث در مورد کمبود شریک عاطفی، به خلأ عمیق‌تر و مهم‌تری می‌پردازد: فقدان تجربه واقعی عشق. به نظر او، افزایش گزینه‌ها و انتخاب‌ها در دنیای مدرن به جای غنا بخشیدن به عشق، آن را به یک بازی سطحی و مصرف‌گرایانه تبدیل کرده است. این یک بحران عمیق نیست که ناشی از «زیادی دیگران» باشد بلکه ناشی از «از دست دادن دیگری» است. «محو شدن دیگری، فرآیندی دراماتیک است، گرچه به نحوی بس خطیر وسیعاً از نظرها پنهان است». دیگری در اندیشه هان، موجودی مستقل، متفاوت و منحصر به فرد است که فراتر از خود و خواسته‌های فرد قرار دارد و نیز «عشق به معنای وثیق با دیگری هم بسته است.» چراکه عشق تجربه‌ای است که بر اساس تفاوت و استقلال فرد مقابل شکل می‌گیرد و «این دیگری به دور از زبان همسانی و یکی بودن است.» دیگری خارج از دایره همسانی و یک‌سان‌سازی قرار دارد اما فرهنگ مقایسه مداوم امروزی، جایی برای این تفاوت و استقلال باقی نمی‌گذارد. ما مدام همه چیز را با هم مقایسه می‌کنیم و در نتیجه، تفاوت‌ها از بین می‌رود و به همین دلیل دیگر، دیگری را تجربه نمی‌کنیم. در واقع، جامعه مصرفی تلاش می‌کند تا این تفاوت را از بین ببرد تا همه چیز را بتوان مصرف کرد. هان برای توضیح این مفهوم به فیلم «مالیخولیا» لارس فون تری

آلن بدیو

بیونگ-چول هان

جانانان فرنزن

است از کالایی کردن دشمن.»

آزادی به عنوان خوداستماری - چالش‌های آزادی فردی در جامعه نئولیبرال

هان در این کتاب هم‌چنین به نقد مفهوم آزادی در جامعه نئولیبرال می‌پردازد. او استدلال می‌کند در این جامعه، آزادی فردی به جای رهایی از قید و بندهای اجتماعی به نوعی خوداستماری تبدیل شده است. فرد در این نظام به عنوان «کارآفرین خود» عمل می‌کند و به طور مداوم تحت فشار برای افزایش کارایی و موفقیت قرار دارد. این فشار نه از بیرون بلکه از درون فرد سرچشمه می‌گیرد و او خود را به کار و تولید مداوم مشغول می‌کند. به زعم هان جوامع جویای دستاورد بر خلاف جوامع انضباطی که بر «باید»‌ها تأکید دارند تحت سلطه «توانستن» قرار گرفته‌اند. او معتقد است «توانستن» برخلاف «باید» که محدودیت دارد برای افزایش بازدهی و انگیزه به کار می‌رود. «زننده کردن احساس انگیزه، ابتکار عمل و طرح و برنامه، بیش از زور و دستور برای استعمار کارایی دارد.» در این جوامع، سوژه‌های خودکارآفرین به ظاهر آزادند و تحت سلطه هیچ استعمارگری نیستند اما در واقع، خودشان به شکلی داوطلبانه دیگر فرآیند استعمار خود می‌شوند. «سوژه هنوز واقعاً آزاد نیست زیرا حالا در خود استعمارگری به سر می‌برد. و این عمل را به خواست خود انجام می‌دهد. استعمارگر، استعمار شده است.» این ساختار، فرد را به طور مداوم به انجام دادن چیزهای بیشتر وادار می‌کند، بدون آنکه به نیازهای درونی و محدودیت‌های انسان توجه کند. این وضعیت به افسردگی، خستگی و از دست دادن معنای زندگی منجر می‌شود. هان به شدت از دیدگاه میشل فوکو انتقاد کرده و استدلال می‌کند فوکو توانسته است، ساختارهای قدرت و اجبار را در پس این آزادی ظاهری ببیند. به زعم هان، فوکو به طور غیرمستقیم از نئولیبرالیسم و فردگرایی حمایت کرده و به این ترتیب، خلأ روحانی و عاطفی ناشی از ساختارهای اجتماعی را نمی‌بیند. هان برخلاف فوکو، اعتقاد دارد که این خوداستماری نتیجه ساختارهای اجتماعی و اقتصادی است که فرد را به طور مداوم به تولید و موفقیت وادار می‌کند. «جمله تو می‌توانی، اجباری همه جانبه ایجاد می‌کند که سوژه جویای دست‌آورد خود را برایش تکیه پاره می‌کند. از آنجا که این اجبار در لفافه آزادی رخ می‌دهد بر اجبار دلالت نمی‌کند. تو می‌توانی، الزاماتی وسیع‌تر از تو باید اعمال می‌کند.» در این محدوده، عشق واقعی و عمیق ممکن نیست. زیرا عشق، نیازمند پذیرش ناتوانی و فقدان است اما جامعه مدرن چنین پذیرشی را محکوم می‌کند.

سیاست اروس و پایان نظریه - عشق و سیاست در عصر داده‌ها

هان در بخش‌های انتهایی کتاب به بررسی ابعاد سیاسی عشق می‌پردازد. او اروس را به عنوان نیروی جهانی و انقلابی می‌بیند که قادر است، تغییرات بنیادی در جامعه ایجاد کند و استدلال می‌کند عشق واقعی، به عنوان یک تجربه متعالی، می‌تواند افراد را از خودمحوری و مصرف‌گرایی رها کرده و به سمت یک رابطه عمیق‌تر و معنایی‌تر با دیگران و جهان هدایت کند. با این حال، در جامعه معاصر، اروس به طور فزاینده‌ای به امر جنسی و مصرف‌گرایی تقلیل یافته و قدرت انقلابی خود را از دست داده است. هان در نهایت به بحث در مورد بحران نظریه در عصر اطلاعات می‌پردازد. او به این نکته اشاره می‌کند که در عصر داده‌های کلان، نظر به‌های سنتی و مدل‌های تحلیلی، به حاشیه رانده شده‌اند و تفکر داده‌محور به جای ایجاد بینش و معنا، تنها به جمع‌آوری و مقایسه داده‌ها می‌پردازد. هان استدلال می‌کند که تفکر واقعی نیازمند منفی‌نگری و عدم قطعیت است و علم اثباتی به تنهایی نمی‌تواند به درک عمیق‌تری از واقعیت منجر شود. او بر ضرورت نظریه برای کاهش بی‌نظمی و ایجاد وضوح در جهان تأکید می‌کند و به نقش منفی‌گرایی در تفکر و تحول اشاره دارد.

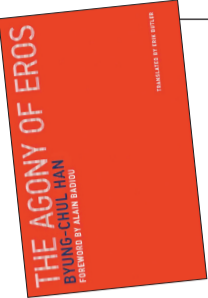
اشاره می‌کند. در این فیلم، نزدیک شدن سیاره‌ای به زمین، به عنوان نمادی از نابودی، به طور غیرمنتظره فرصتی را برای تجربه عمیق‌تر عشق و ارتباط ارائه می‌دهد. این نابودی ظاهری به نوعی فرد را از خود محوری و حس کنترل کامل بر زندگی رها کرده و زمینه را برای درک و پذیرش «دیگری» فراهم می‌کند.

هان بر نقش «درک محدودیت در توانایی‌های» در تجربه عشق تأکید می‌کند. به نظر او، فقط زمانی می‌توانیم به «دیگری» نزدیک شویم که پذیرفته باشیم، نمی‌توانیم به تنهایی و با قدرت خود، همه چیز را کنترل کنیم. این پذیرش ناتوانی در جامعه‌ای که بر اساس توانایی، عملکرد و موفقیت بنا شده به سختی قابل حصول است. در چنین جامعه‌ای، فرد به جای تلاش برای تجربه عشق واقعی به خودمحوری و نارسایی پناه می‌برد. «سوژه جویای دست‌آورد که خودشیفته است، بالاتر از همه چیز در بی موفقیت است. جستن موفقیت از رهگذر دیگری به شخص اعتباری می‌بخشد بنابراین دیگری، دیگر بودگی‌اش را از کف داده و به آینه‌ی شخص نزول کرده است. آینه‌ای که تصدیق‌کننده تصویر شخص است. این منطق بازشناسی، فرد را بیشتر گرفتار افسردگی می‌کند.» او خود را به عنوان مرکز جهان می‌بیند و نیازی به «دیگری» احساس نمی‌کند. «او در خودش غرق و منکوب می‌شود. اما عشق، تجربه دیگری بودگی را ممکن می‌کند، تجربه‌ای که شخص را با خودگذشتگی و برون‌ریزی خود از دوزخ خودشیفتگی بیرون می‌آورد.»

این تحلیل هان از خودشیفتگی سوژه مدرن، یادآور نظر جانانان فرنزن، رمان‌نویس و جستارنویس معاصر آمریکایی در مورد دردهای عشق برای جهان مدرن است. فرنزن در جستار «دردها که کسی را نمی‌کشد» رابطه پیچیده جهان مدرن و عشق را بررسی می‌کند. او استدلال می‌کند، منطق مصرف‌گرایی فناوری محور با تمرکز بر ارضای خواسته‌های مصرف‌کنندگان، منجر به تولید محصولات شده که تصور ذهنی ما از یک رابطه عاشقانه ایده‌آل را بازتاب می‌دهد؛ «رابطه‌ای که در آن شیء محبوب (مثلاً یک موبایل) هیچ انتظاری ندارد و در عوض بلادرنگ همه کاری برای ما می‌کند و باعث می‌شود، احساس نیرومندی کنیم و وقتی هم با یک شیء بهتر جایگزین شده و خود راهی کشو می‌شود، جنگ و دعوا راه نمی‌اندازد و آبروریزی نمی‌کند.» به باور فرنزن، هدف نهایی این فناوری، جایگزینی دنیای طبیعی - که نسبت به خواسته‌های ما بی‌تفاوت است - با دنیایی است که کاملاً مطابق میل ما عمل می‌کند و به مثابه امتداد وجود خودمان است. اما همین امر، به گفته فرنزن، منجر به تضاد با عشق واقعی می‌شود. «دنیای مصرف‌گرایی فن‌آوری محور، درست به همین خاطر از جانب عشق واقعی به درسر می‌افتد و به همین دلیل چاره‌ای ندارد غیر از اینکه او هم در مقابل، عشق را به دردهای بیندازد. اولین خط دفاعی عبارت

احتضار اروس
بیونگ-چول هان
ترجمه فریبرز همای
نشر نو / ۹۶ صفحه / ۱۱۰ هزار تومان

دیدگاه: یادداشت سینمایی

در مذهب تحلیل آسان

کلیدش به کشف نمی انجامد

مهرزاد دانش
منتقد

نقد فیلم الگویی واحد ندارد، همان‌طور که ساخت فیلم هم ندارد. برخی منتقدان براساس ذهنیتی یکسان به هر فیلمی، وقتی قرار است درباره فیلم‌ها اظهار نظر کنند، ادبیاتی مشابه را براساس خط‌کشی واحد برای هر فیلمی به کار می‌گیرند؛ فرقی هم نمی‌کند آن فیلم کلاسیک است یا پست‌مدرن، موزیکال است یا اکشن، سبک نورنالیستی دارد یا سوررئالیستی است، زمینه‌های بومی دارد یا ندارد؛ در هر حالتی از ادبیاتی یکسان برای همه این فیلم‌ها استفاده می‌شود.

منتقد در مواجهه با هر فیلمی، ابتدا باید منطق آن فیلم را تشخیص دهد. این منطق گاه از اقتضات ژانر ریشه می‌گیرد و گاه متکی به سبک آن است. گاهی هم فیلمی رها از قیودات متداول مبتنی بر منطقی درونی است که منتقد علاوه بر تشخیص باید آن را کشف کند. این منطق‌های متفاوت جدا از آنکه به منتقد فیلم کمک می‌کند جهان اثر را بهتر بازشناسد و بازشناساند، خط‌کشی‌هایی متنوع هم در اختیار او می‌گذارد تا با معیارهای فراتر از یک رویه یکسان و یک‌نواخت با اثر رویه‌رو شود. این وسعت نگاه باعث می‌شود آن‌سان که مثلاً همشهری کین اورسون و زن را تحلیل می‌کنیم، سراغ قصه‌های عام‌پسند کوئینین تارانتینو نرویم و با معیارهای تحلیل فیلم‌های سرگگی پاراجانف، سری فیلم‌های جیمزباند را مرور نکنیم. در این میان، اطلاعات و دانش فرامتنی نیز در پختگی تحلیل بسیار کارساز است. منتقدی که دانش موسیقی دارد، در تحلیل فیلمی همچون آمادوس مبلوش فورمن چه بسا مجهزتر از منتقدی همسان خود اما بی‌بهره از دانش موسیقی باشد و منتقدی که با فرهنگ و تمدن و تاریخ ژاپن آشناست، قاعدتاً آثار آکیرا کوروساوا را بهتر درک می‌کند.

شاید نکاتی که گفته شد برای بسیاری از خوانندگان بدیهی به نظر برسد اما نیم‌نگاهی به مطالب یا گفته‌های شفاهی بسیاری از سینمایی‌نویسان نشان می‌دهد که این نکته‌های بدیهی در وادی واقعیت و عمل چقدر نادیده گرفته می‌شوند. شاید یکی از علت‌های این ماجرا، رسوب‌یافتگی ذهن منتقد در مواجهه با پدیده‌های متنوع و نوین سینمایی باشد. منتقدی که ایده‌ها و یافته‌هایش در ذهنیتی ماسیده و رسوب‌زده گرفتار مانده، قدرت درک سیالیت فضای سینما را در گستره وسیع روایت و میزانشن و ریتم و زاویه دید از دست می‌دهد و ناگزیر از تحلیلی واحد برای هر تجربه سینمایی جدید که مشاهده می‌کند، بهره می‌گیرد.

البته این ماجرا محدود به نقد فیلم هم نیست. در افقی گسترده‌تر هر تحلیلی در زمینه‌های مختلف سیاسی و اجتماعی نیز پتانسیل غرق شدن در این آفت را دارد. به برخی تحلیل‌های سیاسی درباره تحولات داخلی و خارجی توجه کنید! انگار همان تحلیل‌های چند دهه قبل را واژه به واژه تکرار کرده‌اند و صرفاً برخی نام‌ها به اقتضای تغییرات سطحی قضیه عوض شده است. انگار یک برگه کلیدش را روی هر گزارش جدیدی می‌گذارند و متناسب با کلیدش‌های قبلی، تحلیل جدید ارائه می‌دهند: عاری از هر نگرش نو و متفاوت به ماجراها. تحلیل‌های هلو برو تو گلو!

نقد فیلم کنکاش در جهان اثر است. با کلیدش‌های ذهنی نمی‌توان به کنکاش و کاوش و کشف رسید.

اکران فیلم نتانر بیضایی

فیلم نتانر «عروسک‌ها» به کارگردانی بهرام بیضایی در سینما تک خانه هنرمندان ایران به نمایش درمی‌آید. فیلم نتانر «عروسک‌ها» (۱۳۴۵) به کارگردانی بهرام بیضایی چهارشنبه ۲۸ آذر ۱۴۰۳ ساعت ۱۷ در سینما تک خانه هنرمندان ایران به نمایش درمی‌آید. پس از نمایش این فیلم نتانر، نشست نقد و بررسی آن با حضور عباس غفاری میزبان و شهرام خرازی‌ها منتقد نتانر برگزار می‌شود.

آنگ لی تجلیل می‌شود

انجمن کارگردانان آمریکا (DGA) اعلام کرده است که جایزه دستاورد یک عمر این انجمن را در هفتاد و هفتمین دوره جوایز سالانه خود به آنگ لی اعطا خواهد کرد. این فیلمساز برنده جایزه اسکار سی و هفتمین کارگردانی است که در طول ۸۸ سال تاریخ این انجمن این افتخار را دریافت می‌کند و این جایزه به تشخیص رؤسای فعلی و سابق انجمن کارگردانان آمریکا اعطا می‌شود.

شيوه باز می‌گردد

برنامه مناظره محور شبکه ۴ بعد از حدود ۴ ماه به تلویزیون بازگشت. برنامه تلویزیونی «شيوه» که از اواخر مرداد ماه از جدول پخش شبکه ۴ سیما حذف شده بود از امروز پخش خود را از سر می‌گیرد. پخش این برنامه از اواخر مرداد ماه متوقف شده بود. این برنامه در قسمت جدید میزبان شقایق حقجوچوانمرد و علیرضا شفاه است تا در باب «حکمرانی علم و فناوری» مناظره کنند.

روایت جسورانه

ضدقهرمان به چگونگی فعالیت و سرنوشت صادق خلخالی می‌پردازد

کلاویژ نادری
گروه سینما، تئاتر و تلویزیون

مستند «ضدقهرمان» به کارگردانی عارف افشار سرانجام امسال توانست مجوز حضور در جشنواره سینماحقیقت هجدهم را دریافت کند. این درحالی است که این مستند که محصول سازمان فرهنگی رسانه‌ای اوج است، سال گذشته و در دولت قبل اجازه نمایش در جشنواره سینماحقیقت که اتفاقاً محمد حمیدی‌مقدم هم دبیری آن را بر عهده داشت، پیدا نکرد. در آن دوره به مستندساز گفتند که اصلاحاتی را در مستندش اعمال کند اما پس از اجرای این میزبانی‌ها به او اعلام شد که به هیچ‌وجه نباید این فیلم اکران شود. البته افشار در گفت‌وگویی تاکید می‌کند که سازمان سینمایی و مرکز گسترش سینمای مستند و تجربی مشکلی با اکران فیلمش در جشنواره نداشتند و نهادی بالاتر از سازمان سینمایی از اکران این فیلم در آن دوره ممانعت کرده است.

افشار تا به امروز نشان داده به موضوعات چالشی و حساسیت‌برانگیز علاقه‌مند است و به قول خودش از آن دسته دهه هفتادی‌هایی است که به دنبال پاسخ سوالات خود از افراد موثر در دوران پس از انقلاب می‌گردد. در واقع فیلم‌های مستندی مانند «ضدقهرمان» محصول جوانان امروز است که نسبت‌هایی نزدیک و دور با انقلاب دارند و چگونگی شکل‌گیری و ادامه نظام جمهوری اسلامی، سوالات بسیاری را در ذهن آنها ایجاد کرده است. این پرسش‌ها برای آنها بی‌پاسخ مانده و آنها درصددند، جواب سوالاتشان را کشف کرده و تناقض‌های موجود در ذهن‌شان را حل کنند. افشار می‌گوید: «من به عنوان یک جوان دهه هفتادی سوالات زیادی از دوران انقلاب اسلامی و تاریخ ایران در ذهنم وجود دارد که بی‌پاسخ مانده است و این منحصر به من نیست و بسیاری از جوانان نیز با همین سوالات بی‌پاسخ رویه‌رو بودند و یک جایی باید به این سوالات پاسخ داده شود. در دوران مدرسه و دانشگاه که کسی پاسخی به ما نداد و با این دست از مستندها می‌توان این دوگانگی‌هایی که در تاریخ انقلاب اسلامی وجود دارد را پاسخ داد.»

عارف افشار
نویسنده، تهیه‌کننده و کارگردان
عارف افشار

صادق خلخالی یکی از شخصیت‌های مشهور و جنجالی پس از انقلاب و دهه ۶۰ بود که در بسیاری از اقداماتی که انجام می‌داد تا به امروز ماندنی ندارد. بروز و ظهور چنین شخصیتی در دوران پرهیاهو پس از انقلاب، نتیجه فضای و اتمسفر همان دوره است. به محض اینکه فضای رو به آرامی و منطقی‌تر شدن می‌رود، چنین افرادی که از آن اوضاع به‌هم‌ریخته و غبارآلود بهترین استفاده را برای اجرای افکار و منویات خود می‌کنند، رفته‌رفته کنار گذاشته شده و به مرور حذف می‌شوند. چراکه با کنار رفتن غبارها و شفاف شدن اوضاع، تصمیم‌ها منطقی‌تر شده و راه بر تدریج‌ها و اقدامات خلق‌الساعه افرادی مانند خلخالی بسته می‌شود.

مستند «ضدقهرمان» تلاش می‌کند، اقدامات خلخالی را در ماه‌ها و سال‌های اولیه پس از انقلاب به تصویر بکشد. مستند از ابتدا با تصاویری از یکی دو روز بعد از به آتش کشیدن

محله شهرنو توسط اوپاش که با خشم و نگرانی مردم رویه‌رو شده بود، آغاز می‌شود و بعد به سراغ گفت‌وگو با افرادی مانند علی‌اکبر ناطق‌توری، محمد عطریان‌فر، محسن رفیق‌دوست، محمد غرضی، مصطفی پورمحمدی، فرزند آیت‌الله طالقانی، محسن کنگرلو، فیاض زاهد و... می‌رود. با اینکه فیلمساز تلاش می‌کند، روایت بی‌طرفانه‌ای از آن دوران داشته باشد اما نوع چینش و کنار هم قرارگرفتن گفت‌وگوها و تصاویر آرشیوی مستند از همان آغاز نشان می‌دهد که تکلیف فیلمساز با سوژه اصلی اش کاملاً روشن است و او با موضعی مشخص به سراغ سوژه خود رفته و قرار است از همان ابتدا نتیجه‌گیری روشنی داشته باشد.

اینجا هیچ یک نافی کاریک مستندساز نیست و هر فیلمسازی با اعتقاد و دغدغه‌های خود دست به ساخت یک مستند یا فیلم می‌توانستند، اطلاعات مهمی در اختیار نیروهای اطلاعاتی قرار دهند اما به دستور خلخالی اعدام می‌شوند. در اینجا نقیبی هم به اعدام هویدا زده می‌شود و از دکتر شیخ نام برده شده که پنجمین ارتوپد برتر دنیا بود که خوشبختانه توانست از چشم خلخالی دور بماند و اعدام نشود، رفیق‌دوست و عطریان‌فر از خدمات او به بسیاری از بزرگان نظام و حتی جانبازان دفاع مقدس می‌گویند. در واقع افرادی که در این مستند درباره خلخالی صحبت می‌کنند، همگی موضعی مشترک دارند به جز هادی غفاری که تصاویر آن هم از مستند دیگری برداشته شده و او حاضر نشده در این مستند درباره خلخالی صحبت کند. البته پس از گذشت ۴۶ سال از انقلاب و سرنوشتی که برای صادق خلخالی رقم خورد و البته تصور عمومی که از او برجا مانده، بدیهی است که حالا فردی پیدا نشود که در مدح این شخصیت صحبت کند اما شکل گفت‌وگوها، کات زدن آنها به یکدیگر نشان می‌دهد که فیلمساز می‌خواهد به نتیجه‌گیری مشخصی برسد و آن هم تقبیح تدریجی‌ها و اقدامات و اعدام‌هایی است که خلخالی در دوران حضورش در قوه قضائیه انجام داد. در لابه‌لای تصاویر آرشیو و برش‌های فیلمساز از گفت‌وگوها به این تصاویر چنین القا می‌شود که خلخالی در برخی از ترورهای شخصیت‌های مهم بی‌تاثیر نبوده است و مخالفت و مقاومت او در برابر چنین افرادی به این اتفاقات منجر شده است. چنانچه افشار در گفت‌وگو با ایسنا تاکید می‌کند: «فیلم مستند ما در مورد یک دوگانه تاریخی است، یک دوگانگی بین تفکری که آقای صادق خلخالی از یک سو و شهید بهشتی از سوی دیگر آن را نمایندگی می‌کنند. این دو تفکر پس از پیروی انقلاب اسلامی در مسائل مختلفی با هم تلاقی پیدا می‌کنند، ما هم سعی کردیم این تقابل را به تصویر بکشیم. در واقع داستان ما از ۲۰ روز قبل از پیروزی انقلاب اسلامی آغاز و با تاسیس شورای عالی قضایی و شورای عالی انقلاب تا سال ۵۸ که اوج تقابل بین شهید بهشتی و شهید قدوسی با آقای خلخالی است، ادامه پیدا می‌کند و تا سال ۶۰ را نمایش می‌دهد.»

مستند «ضدقهرمان» هرچند تصاویر آرشیوی محدود و گفت‌وگوهای بسیاری دارد که این مستند را از حوصله تماشاگر عام خارج کرده و نمی‌تواند یک تماشاگر معمولی را تا پایان به پای خود نگه دارد اما نگاه جسورانه و متهورانه‌ای به یکی از شخصیت‌های مهم تاریخ انقلاب دارد و او را چنان متهم می‌کند که یکی دو نفر از مصاحبه‌شوندگان مستند به طور صریح اعلام می‌کنند که با دادگاهی شدن خلخالی، حکم اعدامش صادر می‌شد.

با تمامی این اوصاف به نظر می‌رسد با گذشت نزدیک به نیم قرن از سال‌های پایانی دهه ۵۰ دیگر می‌توان قضاوت درباره شخصیت‌های سال‌های اولیه انقلاب را به جوانان امروز سپرد. همان‌هایی که به دنبال کشف حقیقت هستند و مستندات و منتخ‌های خود را از حقایق که درمی‌یابند به تصویر کشیده و منتشر می‌کنند. پس چه بهتر که از انتشار مستندهایی مانند «ضدقهرمان» حمایت شود تا چنین آثاری در داخل مرزهایمان و در جشنواره‌های داخلی به نمایش درآیند، پیش از آنکه در آن طرف آب‌ها چنین سوژه‌هایی و افراد مرتبط با آن مایه قضاوت و نسخه‌پیچی برای برخی‌ها قرار بگیرد.

دیدگاه: تحلیل اقتصادی

نگد ترامپ

چرا تعرفه‌های ترامپ نگران‌کننده شده‌اند؟

مهتا معرفت
گروه اقتصاد

این روزها همه از تعرفه‌های جدید ترامپ سخن می‌گویند. موج جدید تعرفه‌ها برای کسب‌وکارهای آمریکایی دردناک‌تر از گذشته خواهد بود. در دور گذشته ترامپ، آن دسته از شرکت‌های آمریکایی که از تعرفه‌ها متأثر شدند شاهد کاهش ۴/۵ درصدی سود عملیاتی به نسبت دارایی‌هایشان بودند. آسیب برخی شدیدتر بود. مدیر مالی ارشد استنلی بلک اند دکر، ماه گذشته اعلام کرد که دور اول تعرفه‌ها سالانه ۳۰۰ میلیون دلار برای شرکت هزینه داشته است. این هزینه معادل یک‌چهارم سود خالص شرکت در سال ۲۰۱۷ بود. مدیران شرکت‌ها هم‌اکنون به دقت به حساب‌های کارتری ترامپ در رسانه اجتماعی او توجه می‌کنند. در هفته‌های پس از پیروزی چشمگیر ترامپ در انتخابات ریاست‌جمهوری آمریکا، شرکت‌های آمریکایی تلاش می‌کردند به سرمایه‌گذاران اطمینان دهند که خود را برای دور جدید تعرفه‌ها آماده کرده‌اند. برخی از آنها از جمله شرکت ابزارسازی استنلی بلک اند دکر به اقدامات‌شان برای انتقال زنجیره‌های تامین از چین اشاره کردند. دیگران، از قبیل شرکت خردفروشی لوازم‌خانگی لویز از فرآیندهایی نام می‌برند که در دور اول ریاست‌جمهوری ترامپ برای مقابله با تعرفه‌ها به کار گرفتند. در آن زمان اکثر کالاهای چینی، از اثاث منزل تا ماشین لباس‌شویی مشمول تعرفه شدند. اما اختلال پیش‌رو ممکن است از آنچه کسب‌وکارهای آمریکایی انتظار دارند گسترده‌تر و غیرقابل پیش‌بینی‌تر باشد. رئیس‌جمهور منتخب در ۲۵ نوامبر در رسانه اجتماعی خودش اعلام کرد که برای تمام کالاهای وارداتی از مکزیک و کانادا تعرفه‌های ۲۵ درصدی و برای کالاهای چینی تعرفه اضافی ۱۰ درصدی در نظر می‌گیرد. البته تهدید تعرفه‌ای او علیه مکزیک و کانادا بعدها رنگ باخت، چون او در پست‌های بعدی ملاقات‌هایش با رهبران این دو کشور را به ترتیب «شگفت‌آور» و «سازنده» توصیف کرد. این تحول هنوز آرامش خاطر ایجاد نمی‌کند. اگر آقای ترامپ علیه همسایگان شمالی و جنوبی آمریکا تعرفه‌هایی وضع کند تأثیر آن بر شرکت‌های آمریکایی ویرانگر خواهد بود. کسب‌وکارهای مختلف، از مثل (Mattel)، تولیدکننده عروسک باربی گرفته تا ویربول، سازنده لوازم‌خانگی کارخانه‌هایی در مکزیک دارند. حدود یک‌پنجم آلومینیوم و یک‌چهارم فولاد وارداتی آمریکا از کانادا می‌آید و حجم زیادی از فولاد کشور هم از مکزیک تامین می‌شود. طبق گزارش بانک سیتی‌گروپ، تعرفه‌های ترامپ بهای فولاد مصرفی شرکت‌های تولیدی آمریکا را ۱۵ تا ۲۰ درصد بالا می‌برد. خودروسازان آمریکایی شدیدترین ضربه را دریافت می‌کنند. به‌عنوان مثال، بیش از نیمی از وانت‌بازهای جنرال‌موتورز در آمریکا می‌فروشند از مکزیک و کانادا وارد می‌شود. حدود یک‌دهم ارزش قطعات خودرو که در آمریکا تولید می‌شوند نیز از این دو کشور نشأت می‌گیرد. طبق برآورد بانک ژاپنی نومورا، تعرفه‌های مورد نظر ترامپ سال آینده چهارپنجم سود عملیاتی جنرال‌موتورز را از بین می‌برد. خودروسازان خارجی از قبیل تویوتا هم آسیب خواهند دید. شرکت‌ها می‌توانند به سه روش به تعرفه‌ها پاسخ دهند. اولین کار انبار کردن کالا است. مایکروسافت، دل و ای‌بی، سه شرکت بزرگ فناوری آمریکا هستند که تلاش می‌کنند به سرعت و تا قبل از شروع کار دولت جدید در ماه ژانویه تا جایی که می‌توانند قطعات الکترونیکی وارد کنند. اما این راهبرد محدودیت‌هایی دارد. ذخایر مدت‌ها قبل از آنکه تعرفه‌ها بر داشته شوند، به پایان خواهند رسید. علاوه بر این، اثبات‌شد ذخایر به انبارداری نیاز دارد و تقدینگی را هم قفل می‌کند. بسیاری از شرکت‌های بزرگ در دوران بحران زنجیره‌های عرضه ناشی از همه‌گیری انبارهایشان را توسعه دادند و شاید دیگر تمایلی برای توسعه بیشتر آنها نداشته باشند، به‌ویژه به این خاطر که نرخ بالای بهره هزینه این کار را افزایش می‌دهد. طبق گزارش بانک جی‌پی مورگان جیس میانگین نسبت سرمایه‌جاری به فروش در ۱۵۰۰ شرکت بورسی آمریکا در سال گذشته از هر زمان دیگر در دهه گذشته (به‌جز ۲۰۲۰) بالاتر بود. گزینه دوم پیش‌روی شرکت‌ها آن است که با افزایش قیمت هزینه تعرفه‌ها را به مشتریان انتقال دهند. چندین پنگاه از جمله استنلی بلک اند دکر و وال‌مارت، بزرگترین شرکت خردفروشی از لحاظ حجم فروش در آمریکا اعلام کرده‌اند که ممکن است دست به چنین اقدامی بزنند. اما این راهبرد هم محدودیت دارد. سومین و دشوارترین پاسخ آن است که زنجیره‌های تامین از نو تنظیم شوند. وقتی عرضه‌کنندگان جدید پیدا شوند باید با آنها مذاکره و آنها را امتحان کرد. این فرآیند سال‌ها طول می‌کشد. بسیاری از شرکت‌های آمریکایی از هم‌اکنون زنجیره‌های تامین خود را متنوع کرده و از چین دور می‌کنند.

منبع: اکونومیست

شاخص کل بورس

میلیون واحد

شاخص کل در هفته‌ای که گذشت، رشد ۶۶/۱ درصدی را به ثبت رساند و به سطح ۲ میلیون و ۵۴۳ هزار واحد رسید. شاخص هم‌وزن نیز با رشد ۶۶/۱ درصدی همراه شد و شاخص کل فرابورس نیز رشد ۳۰/۹ درصدی را تجربه کرد. رشد بیشتر شاخص کل فرابورس نسبت به شاخص‌های بورسی به دلیل جاماندگی سهام فرابورسی نسبت به سهام بورسی در ماه‌های اخیر است.

ادامه تیتریک

گرداب کسری بودجه

اظهارات وزیر اقتصاد در شرایطی مطرح شده است که چیزی تا روی کار آمدن دولت دونالد ترامپ باقی نمانده و در صورتی که ایران نتواند با او مذاکره کند، احتمالاً با محدودیت شدید در صادرات نفت مواجه می‌شود که این موضوع قطعاً کسری بودجه را تشدید می‌کند.

عبدالناصر همتی در کانال شخصی‌اش نوشت: «به دعوت مجمع تشخیص مصلحت نظام، گزارش تحلیلی از وضعیت شاخص‌های کلان اقتصادی و عوامل موثر بر وضعیت جاری متغیرهای کلان اقتصادی برای اطلاع اعضای محترم مجمع ارائه کردم».

از نظر وزیر امور اقتصادی و دارایی، «مشکل اصلی اقتصاد ما، شیوه مدیریت و حکمرانی اقتصادی است. نمود حکمرانی، در ناترازی، کسری بودجه‌های سالانه و تورم بالا و خود تداوم‌بخش است».

عبدالناصر همتی درباره اصلاح ناترازی‌ها هم گفت: «اصلاح یک‌باره ناترازی‌ها، نه امکان‌پذیر است و نه ضروری است. مشخص کردن ناترازی‌های عمده و اصلاح تدریجی آنها می‌تواند مسیر حرکت از یک تعادل درگیرنده رشد پایین و تورم بالا به یک تعادل بهتر را هموار کند».

به عقیده همتی، «اولویت با اصلاح چند ناترازی جدی است که زمینه‌ساز بازگشت اقتصاد به مسیر تعادلی را فراهم خواهد کرد. این اصلاحات الزاماً قیمتی نمی‌تواند باشد».

همتی در مجمع تشخیص مصلحت نظام تأکید کرده است که «اصلاح اقتصاد نیاز به زمان دارد. به جای تغییرات ناگهانی و شوک‌آور، باید به تدریج مشکلاتی مثل کسری بودجه، ناترازی‌ها و دخالت بیش از حد دولت در اقتصاد را حل کنیم. همچنین برای بهبود اقتصاد، علاوه بر حذف رانت‌ها، باید فضای کسب‌وکار را رقابتی و با بهبود تعاملات بین‌المللی، انتظارات را مدیریت کرده و برای سرمایه‌گذاری جذاب کنیم». همتی در پایان نوشته: «امید است که با برنامه‌های در دست اقدام، اقتصاد ملی پیش‌بینی‌پذیرتر شده و سرمایه‌های بیشتری برای تامین رشد اقتصادی به کار گرفته شود».

مکانیسم تخریب کسری بودجه

دیوان محاسبات به تازگی گزارش تفریح بودجه سال‌های ۱۴۰۱ و ۱۴۰۲ را اعلام کرده است. براساس آمار و ارقام مندرج در گزارش، به نظر می‌رسد مهم‌ترین عامل موثر در بروز کسری بودجه در سال ۱۴۰۲، این است که بودجه دولت اساساً مبتنی بر کسری برنامه‌ریزی شده بود و ۴۵۴ هزار میلیارد تومان میزان کسری تراز عملیاتی بود که برای بودجه پیش‌بینی شده بود. اما عدم تحقق عملکرد پیش‌بینی‌شده در درآمدهای مربوط به واگذاری دارایی‌های سرمایه‌ای به تشدید این کسری منجر شد. چنان که اشاره شد، اقتصاددانان معتقدند کسری بودجه بزرگ‌ترین مشکل حال حاضر اقتصاد ایران است که منشأ اصلی آن هم وضعیت سیاست خارجی کشور و تحریم بوده است. موضوع این است که اگر کسری بودجه حل نشود، سلسله‌ای از انواع بحران‌ها را به وجود می‌آورد. اقتصاددانان می‌گویند، درست است که یکی از مهم‌ترین مسائل اقتصاد ایران، ناترازی بانک‌ها و اصلاح نظام بانکی است اما بسیاری از مشکلات نظام بانکی، ورشکستگی صندوق‌های بازنشستگی، نرخ تامین مالی بسیار بالا و تورم مزمن، همگی معلول کسری بودجه دولت هستند. عبدالناصر همتی نیز نظرات مشابهی دارد و ریشه خیلی از

قیمت دلار

هزار تومان

قیمت دلار در بازار آزاد در آذرماه وارد کانال ۷۰ هزار تومان شد و نرخ ارز توانسته در این کریدور، سه کانال نیز جلوتر برود و به کانال تاریخی ۷۳ هزار تومان برسد. رشد دلار به سمت ارتفاعات بالاتر در نتیجه تطابق خود با متغیرهای اقتصاد کلان حادث شده است و طبیعتاً در این هنگام رشد مستمر تقدینگی، به‌عنوان مهم‌ترین مولفه در این زمینه خودنمایی می‌کند. احتمالاً موج جدیدی از انتظارات تورمی ظهور کرده است.

قیمت سکه

میلیون تومان

با تداوم پیشروی نرخ ارز در بازار آزاد مجدداً موجی از تقاضا روانه بازار طلا و سکه شده است. هر گرم طلای ۱۸ عیار با رشد ۳۶/۱ درصدی همراه شد و به ۴ میلیون و ۸۳۰ هزار تومان رسید. سکه امامی در بازار آزاد نیز در قیمت ۵۳ میلیون و ۴۷۵ هزار تومان میان خریداران و فروشندگان معامله شد. قیمت هر قطعه نیم‌سکه به ۲۸ میلیون و هر قطعه ربع‌سکه نیز به ۱۷ میلیون و ۵۰۰ هزار تومان رسید.

مشکلات فعلی کشور را کسری بودجه می‌داند. او می‌گوید: «گزارش اخیر دیوان محاسبات از تفریح بودجه سال‌های ۱۴۰۱ و ۱۴۰۲ نشان می‌دهد که کسری بودجه در آن سال‌ها به ترتیب ۵۹۷ و ۴۳۷ هزار میلیارد تومان و در مجموع دو سال، جمعاً ۱۰۳۴ هزار میلیارد تومان بوده است. اگر کسری سنگین به جا مانده در بودجه سال جاری را هم به آن اضافه کنیم، دلیل اصلی چرایی تداوم تورم که در کنار تنش‌های منطقی از دلایل اصلی افزایش نرخ ارز هستند، روشن می‌شود».

اقتصاددانان معتقدند، اگر کسری بودجه دولت را یک چالش اصلی فرض نکنیم، ممکن است ذهن‌مان به معلول‌ها معطوف شود و منابع و انرژی خودمان را صرف یک مساله درجه دوم کنیم. وزیر امور اقتصادی و دارایی با همین استدلال توضیح داده که «دولت چهاردهم مصمم است که همراه با راهبرد کاهش تنش‌های سیاسی و خارجی، با پشتوانه اعتماد مردم و به تدریج با انجام اصلاحات اساسی، ناترازی‌ها در بخش‌های مختلف را علاج، رانت‌ها را حذف و کسری بودجه را کاهش دهد».

اصلاحات تدریجی

وزیر امور اقتصادی و دارایی در نوشته‌اش تأکید کرده است که اصلاحات باید تدریجی باشند. این گزاره مورد تأیید همه اقتصاددانان کشور قرار دارد. درحال حاضر از میان هزاران مساله‌ای که کشور با آن مواجه است سه مساله را می‌توان به‌عنوان مهم‌ترین مسائل کشور مطرح کرد: اول، ناترازی‌های اقتصادی. دوم، شکاف‌های اجتماعی و سوم؛ بحران‌های بین‌المللی. اقتصاددانان می‌گویند، اگر بخواهیم بین این سه مساله یکی را به‌عنوان مهم‌ترین مساله انتخاب کنیم، ناگزیریم که ناترازی‌های اقتصادی را به‌عنوان مهم‌ترین مساله انتخاب کنیم چراکه ناترازی‌ها، مدام به حرکت تخریبی خود ادامه می‌دهند تا اینکه کشور را نابود کنند. اما فوری‌ترین مساله برای حل و فصل کدام‌ها هستند؟ اقتصاددانان برای نخستین‌بار است که همسو با جامعه‌شناسان معتقدند فوری‌ترین مساله برای حل و فصل، کم کردن شکاف‌های اجتماعی است، چراکه تا وقتی جامعه از حدی از انسجام برخوردار نباشد برای حل مساله با نظام حکمرانی همراهی نمی‌کند.

اقتصاددانان چه می‌گویند؟

چنان که شرح داده شد، مهم‌ترین چالشی که اکنون پیش پای دولت آینده وجود دارد، کسری بودجه‌ای است که باید مدیریت شود. درحال حاضر اجماع قابل توجهی بین سیاستمداران و جامعه مدنی وجود دارد که اصلاحات اقتصادی برای به حداقل رساندن کسری بودجه ضروری است. رکورد مائیلی تورم دورقمی، جهش‌های مکرر نرخ ارز، قطعی گاز و برق در زمستان و تابستان، آن هم در اقتصاد که به لحاظ مجموع منابع نفت و گاز در رتبه اول جهان قرار دارد و بسیاری موارد مشابه تدریدی در نیاز کشور به اصلاحات اقتصادی عمیق باقی نمی‌گذارد. با این حال، بین‌گفتمان اصلاحات تا عمل فاصله بسیار است. موضوع اصلاحات اقتصادی در ایران با پرسش‌های کلیدی بسیاری احاطه شده که لزوماً در مورد پاسخ آنها اجماعی وجود ندارد.

همان‌طور که اشاره شد، اصلاحات واقعی به معنای پرداختن به چالش‌های اقتصادی پیش‌رو، آن هم به روشی جامع و سیستمی و در نهایت، تغییر پایه‌های اقتصادی است. چنان که عبدالناصر همتی هم اشاره کرده، این اصلاحات باید ناظر بر حذف یا دست‌کم کاهش انواع مختلف رانت‌هایی باشد که به طور مستقیم یا غیرمستقیم در اختیار گروه‌هایی که از سوی دولت‌ها به‌عنوان برنده انتخاب می‌شوند، قرار می‌گیرد. اصلاحات واقعی اقتصادی نمی‌تواند مردم، انتخابی، برگشت‌پذیر یا ناقص باشد. با این حال، اصلاحات واقعی می‌تواند تدریجی و متوالی باشد، چراکه اصلاحات اقتصادی در ایران فرآیندی چندبعدی را شامل

موجوداتی زنده درحال رشد و نمو هستند و اگر نظام حکمرانی برای آنها فکری نکند، در آینده باید هزینه‌های بیشتری بپردازد. به‌خصوص اینکه درحال حاضر نگرانی عمده این است که اگر دونالد ترامپ تصمیم بگیرد که فروش نفت ایران را محدود کند، آن وقت کسری بودجه تشدید می‌شود. چنان که در دور قبل هم تشدید شد. زمانی که دونالد ترامپ در انتخابات ۲۰۱۷ پیروز شد و به ریاست‌جمهوری رسید، مجموعه اقداماتی برای قطع دسترسی ایران به درآمدهای نفتی انجام داد. این اقدامات به طرق مختلف باعث تحمیل فشار به اقتصاد ایران شد. مردم از آن دوره آموخته‌اند که آمدن مجدد دونالد ترامپ می‌تواند به بازارها شوک وارد کند و همچنین کسری بودجه دولت را تشدید کند. اتفاقاً یکی از مهم‌ترین مسائل این است که آمدن ترامپ باعث شکل‌گیری دور جدیدی از نفوذ ذی‌نفعان به سیاست‌گذاری شده و آمدن دوباره او می‌تواند همه آن اتفاقات شوم را تکرار کند.

از یکسو چیزی تا ورود ترامپ به کاخ سفید باقی نمانده است و اگر ترامپ تصمیم بگیرد مانند دور اول محدودیت‌های جدی بر صادرات نفت ما اعمال کند، ممکن است مانند سال ۱۳۹۹ صادرات نفت ایران به پایین‌ترین حد برسد. این درحالی است که درحال حاضر در مجلس بودجه سال ۱۴۰۴ را با احتمال صادرات یک میلیون و ۸۵۰ هزار بشکه نفت تنظیم کرده است. مساله این است که اگر به هر دلیلی ایران نتواند به صادرات نفت خود ادامه دهد، کسری بودجه در سال آینده منشأ اتفاقات بسیار بدی خواهد بود.

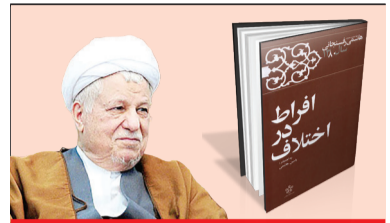

سازندگی: روزنامه سیاسی و اجتماعی • صاحب امتیاز: حزب کارگزاران سازندگی ایران • مدیرمسئول: سیدفاضل موسوی • سردبیر: اکبر منتجبی

زیرنظر شورای سیاستگذاری: سیدحسین مرعشی (رئیس)، محمد عطریانفر، محمد قوچانی، علی هاشمی، سیدعلیرضا سیاسی‌زاده، امیراقتناعی

مدیرهی: رضا دولت‌زاده • عکس: رضا معطریان • ویراستار: سعیده آری‌فر • حروف‌چین: مجتبی دیدگر • نشانی: تهران، پاسداران، نگارستان پنجم، پلاک ۸، ۸ • تلفن: ۲۲۸۴۱۲۶۲ • چاپ: امید نشر ایرانیان: ۹-۸۸۵۳۷۱۶۸ • توزیع: نشر گستر امروز: ۶۱۹۳۳۰۰۰

کارنامه: خاطرات هاشمی ۱۳۸۰

افراط در اختلاف ۱۵۷

ادامه دوشنبه ۱۶ مهر

بر خورد دو هوایما در ایتالیا

در ایتالیا، دو هوایما به هم خوردند و ۱۸ نفر کشته شدند. در گرجستان، هلی‌کوپتر متعلق به سازمان ملل سقوط کرد و ۱۰ نفر کشته شدند. امروز و امشب، وقت زیادی صرف خواندن اخبار کردم. دلم برای مردم مظلوم افغانستان سوخت. غفت هم گریه کرد. تفسیرهایی مبنی بر مشکل بودن راه آمریکا آغاز شده و از کم‌اثر بودن حملات هوایی و موشکی. صدام‌حسین، [رئیس‌جمهور عراق]، دیشب گفته است، دشمنی‌ها علیه اعراب، ریشه در کینه‌توزی ایرانی‌ها دارد؛ وزارت امور خارجه جوابش را داد.

سه‌شنبه ۱۷ مهر

بازگشت سردار سلیمانی از لبنان

برای مراسم بزرگداشت شهدای نیروی انتظامی شمیران، به حسینیه شماره دو جماران رفتیم. گزارش دادند که ناچا [= نیروی انتظامی] حدود ۱۳ هزار شهید (۲۱ هزار جانباز و ۲ هزار و ۶۰۰ آزاده و شمیران ۶۵ شهید دارد. سخنرانی مفصلی درباره اهمیت امنیت و نقش ناچا در تامین امنیت داشت و با اشاره به ناامنی جهانی و انتقال ناامنی‌ها به آمریکا گفت، اینک آمریکا با این راه، در منطقه ناامنی را دامن می‌زند.

پیش از ظهر، آقای [سیدمهدی] خاموشی، رئیس جدید سازمان تبلیغات اسلامی آمد و برای برنامه و سیاست در دوره جدید، مشورت کرد. عصر آقایان دکتر فرهادی و [علی‌اکبر حسینی] محراب، [معاون اطلاعات و امنیت اقتصادی و مبارزه با فساد] از وزارت اطلاعات، برای توضیح پرونده برادر آقای [مسیح] مهاجری آمدند و گفتند، بعضی از سودطلبان از طریق ارتباط با نمایندگان مجلس، آنها را وادار به دادن طرح‌های نامناسب می‌کنند؛ من جمله طرح آخر، حذف وثیقه مالکی در مقابل وام‌های بانکی. نواری از مذاکرات تلفنی آن افراد را ارائه دادند.

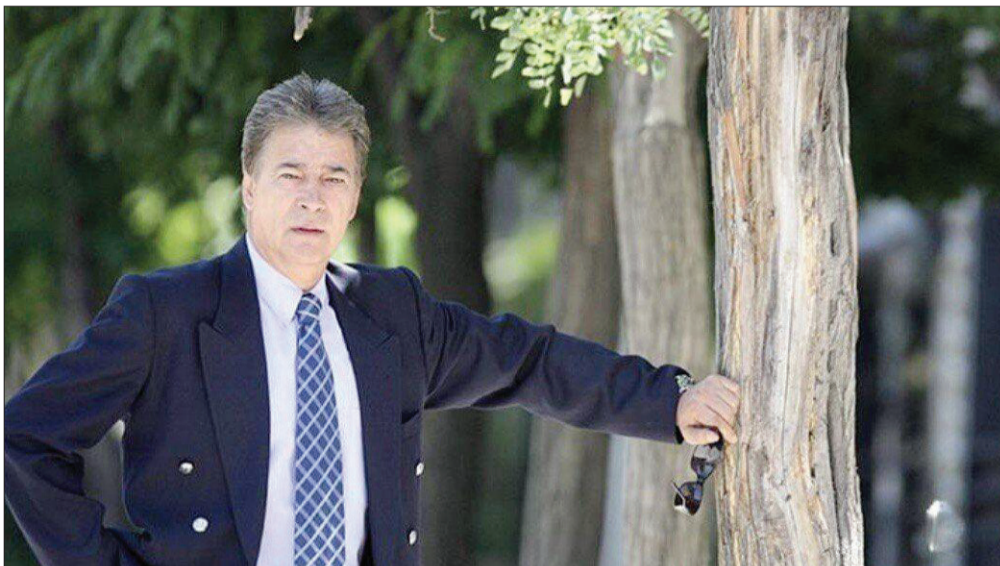
سردار [قاسم] سلیمانی، فرمانده نیروی قدس سپاه آمد. از لبنان برگشته و فردا به افغانستان می‌رود.

گفت، آمریکا دنبال آن است که یک دولت مستقل برای فلسطینی‌ها در بخشی از اراضی اشغالی را سرمایه صلح کند و [یاسر] عرفات پذیرفته، ولی گروه‌های جهادی، آتش‌بس اعلام شده را به هم زدند و بنا دارند، مانع شوند. گفت، آقای [کمال] خرازی، [وزیر امور خارجه] در سفر به لبنان، قرار ملاقات با حزب‌الله در دفتر آقای [سیدحسین] نصرالله، [رئیس جنبش حزب‌الله لبنان] را لغو کرده که باعث رنجش آنها شده و سپس در سفارتخانه ایران، ملاقات انجام شده است. گفت، به آمریکایی‌ها به خاطر طرح [محمد] ظاهر شاه اعتراض شده و آنها گفته‌اند، ظاهر شاه را برای مدیریت افغانستان، صالح نمی‌دانند و بیشتر به جبهه شمال چشم دارند. در مورد سیاست نظامی جبهه شمال، مشورت کرد. گفت، اولویت را به پاکسازی شمال از طالبان بدهند و هزاره‌جات را به منطقه شمال وصل کنند.

شب میهمان رهبری بودم. گفتند، آمریکایی‌ها بعد از شروع حمله، پیام فرستادند که مرزهای ایران را تقض نخواهند کرد و خواسته‌اند، اجازه داده شود که اگر هوایمایی از آنها آسیب دید و در ایران سقوط کرد، آنها بتوانند برای نجات آنها وارد خاک ایران شوند که به آنها جواب داده شده، در چنین وضعی به خود ما اطلاع دهند که خودمان اقدام کنیم. از تاسیس پارلمان دانش‌آموزی، اظهار نارضایتی کردند و گفتند، وزارت آموزش و پرورش فریبکاری کرده و نظام را در مقابل عمل انجام شده قرار داده؛ زیرا گفته است که خود اعضای انجمن‌های اسلامی دانش‌آموزان اقدام می‌کنند و بعداً معلوم شد که این ادعا درست نیست. گفتند، در جمع آنها اسمی از پارلمان نبرده‌اند و گفته‌اند، سیاست را به مدرسه‌ها نکشانند. گفت، برای آنها همین ملاقات کافی است زیرا امضای مشروعیت آن است.

رجل ورزشی

یادی از ناصر حجازی، بهترین دروازه‌بان تاریخ فوتبال آسیا

نیره خادمی گروه تاریخ

ناصر حجازی یکی از مهم‌ترین رکوردداران فوتبال ایران است که حدود ۸۳۷ دقیقه دروازه تیم خود را بسته نگه داشته. زاده ۲۳ آذر سال ۱۳۲۸ با اصالت تبریزی که همین چند روز پیش هم از سوی تیم منتخب تاریخ فوتبال به‌عنوان بهترین دروازه‌بان تاریخ فوتبال آسیا انتخاب شد. او مربی استقلال بود اما نسبت به شرایط اجتماعی و اقتصادی کشور بی‌تفاوت نبود، سال ۱۳۸۴ با معرفی خود به‌عنوان رقیب احمدی‌نژاد سعی کرد تلنگری به اوضاع جامعه باشد و در سال ۱۳۸۷ به علت اختلاف با هیات‌مدیره این تیم از جمله خسرو دانشجو کناره‌گذاشته شد. سازندگی به مناسبت سالروز تولد این رجل فوتبال ایران به زندگی حرفه‌ای و میراث او در ورزش ایران پرداخته است.

قولی که ناصر در کودکی به خود داد

ناصر حجازی از همان ابتدای زندگی میل زیادی به ماجراجویی داشت؛ میلی که بعدها به بازی کردن در زمین فوتبال تبدیل شد و البته نقش پدر نیز در آن پررنگ بود. او سال‌های کودکی و نحوه ورودش به دنیای ورزش را این‌طور توصیف کرده است: «میل ماجراجویی در تهران تبدیل می‌شد به ساختن بادبادک یا بازی با تیرکمان. به بادبادک درست کردن علاقه بیشتری داشتم، چون دوست داشتم خودم چیزی را که در دستانت می‌گیرم، ساخته باشم. فوتبال هم که رونق زیادی نداشت، اما در گذر سال‌ها و محبوبیت آن در جهان، بچه‌ها هم به آن کم‌کم علاقه‌مند می‌شدند. در محله ما مثل تمام محلات دیگه هم توپ بود و هم بچه‌های محل، هر موقع که دور هم جمع می‌شدند می‌رفتند زمین خاکی که از سر اتفاق یکی از این زمین‌ها پایین خانه ما بود. بیشتر وسط زمین بازی می‌کردم. بچه‌ها می‌گفتند ناصر هافبک! فقط دنبال ورزش بودم؛ یا فوتبال یا بسکتبال یا والیبال. همیشه هم بچه‌ها را جمع می‌کردم و آنها را تشویق می‌کردم که ورزش کنند. با اینکه هشت‌ساله بودم، بلد بودم بچه‌ها را تحت تاثیر خود قرار دهم. شاید این روحیه از شکل زندگی پدرم می‌آمد؛ پدری که تاثیر زیادی در دوران بچگی من داشت. هر وقت هم به پدرم می‌گفتم چرا من را با خودت به مسافرت نمی‌بری، می‌گفت: «تو با بازیگوشی‌هایت آبروم رو می‌بری.»

اواخر دهه ۳۰ کمتر کسی در ایران ماشین داشت اما ما نه تنها ماشین داشتیم که پدرم «راننده» هم داشت. یک‌بار که به خونه آمد و برادرم را سوار ماشین کرد تا با هم به مسافرت بروند، دنبال ماشین دویدم و داد زدم: «منم ببر. منم می‌خوام با شما پیام». بدون توجه به من می‌رفتند و من دنبال‌شان می‌دویدم و گریه می‌کردم. پدرم ایستاد تا به من بگوید که به خانه برگردم و منم وسط گریه کودکانه سر پدر و برادرم فریاد کشیدم که «عیبی نداره منو با خودتون نبرید، ولی مطمئن باشین یه روزی تمام دنیا رو با پای خودم میرم. صبر کنین و ببینین چه کارهایی می‌کنم». ناصر حجازی در آن روز به خود قول داد که روزی جهان را با پای خودش بگردد، درحالی که تنها ۷-۸ سال داشت و زندگی‌اش همین‌گونه رقم خورد.

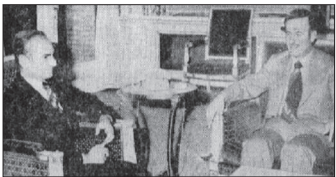
درخشش در فوتبال

اول از همه عاشق بسکتبال بود و برای تیم جوانان بسکتبال ایران هم انتخاب شد اما از جایی به بعد مسیر زندگی‌اش با فوتبال گره خورد. در یک بازی آموزشگاهی در تیم مدرسه، زمانی که دروازه‌بان مصدوم بود برای اولین‌بار در درون دروازه ایستاد و به قدری از عهده دروازه خوب برآمد که بعدها از سوی معلم ورزش برای همان پست انتخاب شد. فوتبال در زندگی او جدی شد، ۱۸ساله بود که به تیم «تاج» پیوست، سال ۱۳۴۸ به تیم ملی ایران دعوت شد، در جام ملت‌های آسیا ۱۹۷۶ نقش کلیدی در قهرمانی ایران داشت و حضور در بازی‌های آرژانتین، از دیگر نقاط برجسته کارنامه ملی او است. حجازی در جام جهانی ۱۹۷۸، دروازه‌بان اول تیم ملی ایران بود و بارها دروازه ایران را از گل‌های حتمی نجات داد. سال‌ها دروازه‌بان اول تاج بود و افتخارات متعددی چون قهرمانی در لیگ تخت‌جمشید و جام باشگاه‌های آسیا را کسب کرد. او پس از انقلاب، همراه منصور پورحیدری، عباس کردنوری و برخی دیگر از بازیکنان تیم «تاج» مانع انحلال آن شد. ناصر حجازی هم دروازه‌بان بود، هم مربی و کاپیتان این تیم اما بعدها منصور پورحیدری مسئولیت مربی‌گری را بر عهده گرفت تا اینکه در نهایت سال ۱۳۶۵ به دنبال برخی اختلافات با عباس کردنوری از همراهی با تیم استقلال باز ماند. او چندین رفت‌وبرگشت به تیم استقلال داشت از جمله در سال ۱۳۷۵ که حضورش دوباره‌اش در تیم، استقلال را در سال ۱۳۷۷ به فینال جام باشگاه‌های آسیا رساند.

تقویم

مذاکره برای خاورمیانه

روایتی از سفر حافظ اسد به ایران در زمان شاه

سوره در زمان محمدرضا شاه پهلوی هم با ایران روابط خوبی داشت و حتی هفتم دی‌ماه سال ۱۳۵۴ هم به ایران سفر کرد اما محتوا و دلیل این سفر چه بود؟ و چه مذاکراتی در جریان این سفر شکل گرفت؟ در این دیدار عبدالحکیم خدام، معاون نخست‌وزیر و وزیر خارجه سوره، محمد العمادی وزیر اقتصاد و تجارت خارجی، شاکر فهام وزیر تعالیمات عالی سوره، فوزی کیانی، وزیر فرهنگ و هنر ملی و ادیب الدوادی، مشاور مخصوص ریاست‌جمهوری در امور سیاسی حافظ اسد را همراهی می‌کردند. این سفر و دیدار و مذاکره او با شاه هرچه برای شاه اهمیت داشت برای اسد چندین برابر مهم‌تر بود. چرا؟ خبرآن‌این در گزارشی به این ماجرا پرداخته است که خلاصه آن را در ادامه می‌خوانید. حافظ اسد که در ورطه جنگ بین اعراب و اسرائیل حالا سردمدار جبهه اعراب بود و از سوی مرزهای کشورش از جانب بلندی‌های جولان دائم از جانب سربازان اسرائیلی تهدید می‌شد، جلب حمایت شاه برایش در آن روزها از نان شب نیز واجب‌تر بود. چندی پیش از همین سفر اسد بود که ایران یک گردان از سربازان ایرانی زیر پرچم سازمان ملل متحد به تپه‌های جولان برای حفظ صلح و آرامش در منطقه اعزام کرده بود. از این سو شاه نیز با کمک به اسد می‌توانست او را کمی از شوروری دور کند، هرچند که قطع کامل این بند ناف ناممکن می‌نمود، مذاکرات دو جانبه ایران و سوره در آن مقطع بر سر مسائل مختلف اقتصادی نیز صورت گرفت و شاه ۱۵۰ میلیون دلار وام برای ایجاد برخی صنایع در سوره در اختیار اسد قرار داد. این مذاکرات قبلاً در سطوح پایین‌تر دنبال شده و تنها به تصویب رهبران ایران و سوره احتیاج داشت. سوره در آن مقطع به کمک‌های فنی ایران درباره مسائل نفتی هم به‌شدت علاقه‌مند بود، این نکته را وزیر نفت این کشور به خبرنگار اعزامی اطلاعات در همان برهه اظهار داشته بود. برای سوره مهم بود که به عضویت او یک درآمد و جلب نظر ایران مسیرش را برای رسیدن به این منظور کوتاه‌تر می‌کرد. بالاخره پس از سه روز مذاکراتی که به نظر به‌شدت مورد خوش‌وقتی هر دو سو بود، روز چهارشنبه، دهم دی ۱۳۵۴ حافظ اسد و هیات همراه با بدرقه رسمی شاه و فرح تهران را به مقصد دمشق ترک کردند. حافظ اسد در پایان این دیدار رسمی از ایران، اعلامیه مشترکی از سوی دو کشور منتشر کرد: «رهبران دو کشور نگرانی عمیق خود را نسبت به وضع قابل انفجار خاورمیانه که به علت ادامه اشغال اراضی اعراب و خودداری اسرائیل از شناسایی حقوق حقه ملی و غیرقابل انتقال مردم فلسطین به وجود آمده است، ابراز داشتند و تاکید کردند که صلح عادلانه و پایدار در خاورمیانه تا زمانی که اسرائیل از کلیه سرزمین‌های اشغالی اعراب در ژوئن ۱۹۶۷ عقب‌نشینی نکند و حقوق ملی و غیرقابل انتقال مردم فلسطین را به رسمیت نشناسد، برقرار نخواهد شد. رهبران دو کشور قطعنامه‌های اخیر سازمان ملل متحد را درباره خاورمیانه و مساله فلسطین و شناسایی حقوق حقه ملی مردم فلسطین مورد تایید قرار داده و تاکید کردند که به پیروی از قطعنامه شماره ۲۴۳ مجمع عمومی و قطعنامه ۳۸۱ شورای امنیت سازمان ملل متحد لازم است که به سازمان آزادی‌بخش فلسطین فرصت داده شود در کلیه مساعی که به منظور استقرار یک صلح عادلانه و پایدار در خاورمیانه در چارچوب سازمان ملل متحد انجام می‌گیرد، شرکت کند. رهبران دو کشور نسبت به تحولات وسیعی که اخیراً در روابط دوستانه دو کشور صورت گرفته، ابراز خرسندی فراوان کردند و تصمیم خود را دایر بر توسعه و گسترش این مناسبات در کلیه زمینه‌ها و روش‌هایی که منافع مشترک ملتین را تحقق می‌بخشد، تاکید کردند.»